

BRÄNNPUNKTEN

Årg. 13 Nr 1 Febr. 1955

UR INNEHÄLLET

250 ombud säljer Höganäs-produkter

Ett reportage om ett viktigt led i Höganäsbolagets försäljningsorganisation 3

X-et, Wipp och Hatz

Tjugosju konstverk vid höganästjänstemännens sjätte utlotning 9

Hur blir det med hälso- och sjukvården?

Viktiga förändringar efter den 1 jan. 1955 18

"Fruträffar" och "En ond dröm"

Sign. P C—t undrar 19

Idrottssegrar för Slip i Västervik

Triumfer i bridge och trekamp 20

Eric Algot Andersson hos Larsson, Seaton & Co. AB mot dekorativ bakgrund vid Gullbergskajen i Göteborg. Mera om höganäsombuden på s. 3.

Förslagsverksamheten vid Höganäskoncernen 10-årsjubilerar

"Förslag till förbättringar av allehanda slag är välkomna i 'Brännpunktens' spalter. Det kan vara förslag till tids- och materialbesparande åtgärder, förbättringar av maskiner, verktyg och arbetsmetoder, organisatoriska förbättringar etc." Denna inbjudan gjordes i "Anmälan" i första numret av "Brännpunkten" december 1943, således åtskilligt innan samarbetsverksamheten i landet tre år senare fick avtalsbunden form.

Den nämnda inbjudan förklingade inte ohörd. I några följande nummer av "Brännpunkten" framförde påhittiga arbetare olika förbättringsförslag. 1945 tog förslagsverksamheten ökad omfattning i och med att den inom Höganäsbolaget organiserade samarbetsverksamheten kommit igång på allvar. Tio års resultat kan således nu redovisas. Vid Höganäsbolaget har 421 förslag belönats, och för hela Höganäskoncernen blir siffran 655. Den sammanlagda belöningssumman uppgår till något över 47 000 kronor. Den leende mannen på bilden är en av koncernens flitigaste förslagsställare, filare Axel Dahlkvist vid Slip i Västervik. På s. 10 finner Ni en utförligare redogörelse för förslagsverksamheten.

"Arkitektmöten" — nytt led i försäljningen

På initiativ av Försäljningsavdelningen i Höganäs har förra året ett dussintal sammankomster med arkitekter, byggmästare, konstruktörer och andra "köppåverkande" personer varit anordnade över landet. För detta nya led i försäljningen redogör Höganäsbolagets representant vid dessa sammankomster, Rune Strandberg, i en artikel på s. 15.

I debatten

om företagsnämnderna och deras från somliga håll påstådda kris har ett vägande inlägg gjorts av LO:s tidskrift "Fackföreningsrörelsen", där Nils Ramstén fört pennan. I artikeln, som betitlats "Rådgivande eller beslutande företagsnämnder", konstateras inledningsvis, att det ligger i sakens natur, att 1946 års avtal om företagsnämnder, det s.k. Samarbetsavtalet, som skrevs på grundval av mycket torftiga praktiska erfarenheter, inte gärna kunde bli något för alla tider slutgiltigt. "Vi har redan nu under de relativt få år, som avtalet varit i kraft, lärt en hel del, som skulle påverka avtalstexterna, om överenskommelsen skulle göras i dag", heter det.

Den problemställning,

som inrymmer i titeln på LO:artikeln och som aktualiserats av vissa debattörer i samband med sökandet efter orsakerna till "företagsnämndernas kris", gäller emellertid inte blott och bart en anpassning av Samarbetsavtalet till praktiskt vunna erfarenheter. Här rör det sig om betydligt längre syftande frågor. Ett par debattinlägg, återgivna i LO:artikeln klargör, vad kritiken går ut på. I ett av dessa heter det: "I längden går det knappast att upprätthålla intresset för företagsnämnderna och deras verksamhet utan att dessa nämnder får något slags beslutanderätt". Det principiella felet med företagsnämnderna skulle enligt dessa kritiker alltså vara, att nämnderna bara är rådgivande och inte beslutande organ. Det är därför som "arbetarna" mer och mer skulle ha tappat intresset för samarbetsverksamheten. Hur skulle det kunna bli annat än besvikelser, när nämnderna har denna begränsning, menar man tydligen.

I en intressant

analys av hur det bl.a. i Arbetarrörelsens efterkrigsprogram upptagna önskemålet om ökat arbetarinflytande över produktionens ledning realiserats i Samarbetsavtalet, framhålls bl.a., huruvida arbetsmarknadens parter sedan gammalt varit eniga om att förhållandet dem emellan borde regleras genom avtal och inte genom lagstiftning. I fråga om företagsnämnderna kom man sålunda fram till, att man borde pröva en verksamhet, som inte innebar något annat än vad man i avtal frivilligt kunde komma överens om, och så fick företagsnämnderna sin rådgivande karaktär. Att man vid uppdragningen av riktlinjerna

för företagsnämndernas verksamhet inte gjorde avsteg från avtalsvägen hade många orsaker. Bl.a. påpekas det i detta sammanhang särskilt betydelsefulla motivet, att företagsnämnderna ju inte gärna kunde bli arbetsdugliga utan en levande vilja till samverkan och tankeutbyte. "En riktig information och ett resultatgivande konstruktivt samråd är beroende av ömsesidiga djupare önsknings till resultat och till att lyssna, ge och ta. Ingen kan genom *avtal*, lag eller polisära åtgärder *tvunga fram* (kursiveringarna gjorda av oss) de kvaliteter det här är fråga om", heter det i artikeln.

För vårt företags vidkommande kan,

inom parentes sagt, det nyssnämnda citatet ha sitt speciella intresse. Där talas således om vikten av parternas djupare önsknings om samarbete, vilket i och för sig inte kan frammanas ens genom ett avtal. "Man kan inte träffa avtal om hur man skall umgås på arbetsplatsen", har dir. Gummeson vid olika tillfällen brukat framhålla. I enlighet härmed inrättades våra första samarbetsorgan, och de verkade i flera år, utan att formellt avtal fanns.

"De som vill,

att företagsnämndernas principiellt rådgivande karaktär skall överges och vidgade befogenheter tillämpas, vilket förutsätter lagstiftning, har också att ta ställning till ytterligare några problem", fortsätter artikelförfattaren. Om man för att stimulera intresset för företagsnämnderna vill tilldela dem beslutanderätt, så måste detta givetvis gälla frågor av vikt, m.a.o. företagsnämnden skulle få företagsledande uppgifter. Så småningom skulle den nya företagsledning, som härigenom uppstod, få ett behov av att samråda med de anställda — och tvärtom. Frågan om en företagsnämnd skulle sålunda anmäla sig på nytt!

Efter en del överväganden

av detta slag kommer Ramstén fram till slutsatsen, att "frågan om företagsnämndernas uppgifter och de anställdas medbestämmanderätt i företagsledningen bör hållas isär". Han ifrågasätter också, om en *direkt* representation av de anställda i företagets ledning ur demokratisk synpunkt är acceptabel, och påpekar, att det är många, som förutom de

anställda "har anspråk och intressen gentemot näringslivet". Som exempel nämnes bl.a. konsumenterna, som har anspråk i fråga om prisbilliga varor, medborgarna i allmänhet, stat och kommun i fråga om skatteförmåga och "kapitalet, som är insatt i företaget och som måste förräntas oavsett vem som är ägare till det". Tanken att alla dessa intressenter skulle vara direkt representerade i företagets ledning avfärdar Ramstén som orealistisk. Och så frågar han: "Skall bara arbetarna ha direkt medbestämmanderätt i företagen? Skall den också gälla tjänstemännen, arbetsledare, kontorister osv?"

Den direkta medbestämmanderätten

åtföljs också av ett juridiskt ansvar, påpekar artikelförfattaren, som drar fram en del kuriösa exempel på vad detta skulle leda till. Bl.a. skulle de anställda vid löneuppgörelser befinna sig på båda sidor om förhandlingsbordet! Att de anställda genom en styrelse-representant skulle ha några större möjligheter att påverka företagspolitiken, tror inte Ramstén på. "I varje fall bör man inte ställa en styrelse-representants möjligheter i detta avseende högre än vad som kan ske genom en avtalsreglerad företagsnämnd", skriver han.

LO:artikeln

slutar med några reflexioner kring frågan om de anställdas *indirekta* representation i företagets styrelser, varvid emellertid konstateras, att denna fråga ligger utanför diskussionen om företagsnämndernas befogenheter. Det finns sålunda kollektivägda företag med sådan representation, men företagsnämnderna där har i stort sett samma praktiska och principiella problem som på den enskilda sektorn i dagens läge.

En viss skillnad anser artikelförfattaren dock föreligga ifråga om arbetsgivarnas benägenhet att bevilja insyn, vilken säges vara betydligt större i de samhällsägda företagen än i "vissa delar inom det enskilda näringslivet". Det kan ju hända, att det är så. Nu är dock en viss sekretess förutsedd i Samarbetsavtalet, i vars § 4 den inskränkningen göres i informationsplikten, att denna endast gäller i den mån den icke "skulle kunna medföra skada för arbetsgivaren". Tydligt har de avtalslutande parterna funnit skäl föreligga för denna bestämmelse.

250

ROLF G KITTEL

OMBUD säljer Höganäs-produkter

Storköping kan Ni knappast hitta på någon karta, och varken AB Byggprodukter eller dess kamrer Säljman torde Ni kunna leta upp i någon adresskalender. Men där tilldrar sig i varje fall den inledande, fingerade scenen: i denna artikel om Höganäs-bolagets yttre försäljningsorganisation, som i form av 250 över hela landet spridda ombud sköter den direkta försäljningen av företagets produkter.

Jag har just fått reda på att det skall byggas ett stort lasarett här i Storköping, förklarar kamrer Säljman för Höganäsbolagets representant *Per Andersson*, när denne på en av sina kontaktresor dyker upp hos vårt ombud i staden.

Per Andersson vädrar en större beställning och ber herr Säljman att genast undersöka en del frågor som i detta sammanhang kan vara av intresse för oss. Sedan han fått besked härom, avger han rapport till försäljningsavdelningen hemma i Höganäs, som låter forne värmlänningen *Rune Strandberg* ta vidare kontakt med problemen för — som det heter på säljarspråk — vederbörlig bearbetning.

Under tiden har ombudet tagit reda på entreprenadhandlingarna för lasarettet och söker efter en klausul i byggnadsbeskrivningen: "Golven skall läggas med sintrade plattor". Nu gäller det att tillse, att de sintrade plattorna, som inköpes, får Höganäs fabriksstämpel i botten.

Sedan kvantiteten blivit känd, offererar försäljningsavdelningen plattorna via AB Byggprodukter. Men ganska snart rapporterar ombudet, att en konkurrent i sitt anbud kunnat erbjuda lägre priser än våra. Men det gäller att inte bara väga priserna utan även kvaliteterna mot varandra. Försäljningsledaren för byggnadsmaterial, ingenjör *Lars-Olof Johansson*, gör därför ett besök i Storköping, talar för varan och lägger fram de fördelar, som Höganäsplattorna medför. Stort köpmotstånd råder, och någon slutgiltig order blir inte spikad. Men en kulen novemberdag någon vecka senare får korrespondenten *Sixten Palm* ett glädjande telefonbesked från Storköping. Affären är i hamn. Leverans önskas i april eller maj.

I februari kommer emellertid ett ilsamtal från AB Byggprodukter till "Expeditionscentralen". Det är *Yngve Norén*, som håller sig med detta högst "privata" men mycket anlitade namnanrop.

— Byggnadsarbetet har gått mycket fortare än beräknat, säger herr Säljman. Kan Ni sända plattorna redan nu?

Svaret blir jakande, och ett par dagar senare kommer ett par av AB Byggprodukters lastbilar till lastkajen i Skromberga för att hämta första partiet sintrade plattor till Storköpings nya lasarett.

Våra ombud är Höganäs ambassadörer

Ja, det här var en liten skildring av hur det kan gå till, och hur det har gått till — om inte precis i Storköping. I varje moment av det skisserade händelseförloppet finner vi, hur ombudet i Storköping spelar en central roll. Större delen av det aktiva försäljnings-

arbetet utföres av representanter för Höganäsbolagets försäljningsavdelning, men AB Byggprodukter tjänar som den förmedlande länken och den lokala kontakten. Det är genom ombudet, som själva försäljningen äger rum, och på det sättet framstår ombudet som företagets ambassadör på platsen.

Over hela landet har Höganäsbolaget omkring 250 kontrakterade ombud, som sköter den direkta försäljningen till kunden. Ombuden har valts med stor omsorg. Principen "endast det bästa är gott nog" har genomgående varit mottot.

— Våra ombud utgör faktiskt en mycket representativ samling företrädare för landets byggnadsmaterialhandlare och järnhandlare, förklarar kamrer *Christian Carlén*, som är chef för Höganäsbolagets ombudsorganisation. Med många av våra ombud har vi relationer från seklets början, och det är nog ingen överdrift att påstå, att inte så få ombud känner samma samhörighet med företaget som våra egna anställda.

Försäljningsdirektör *Viggo Terling* och kamrer *Christian Carlén*, t.h., diskuterar nya försäljningsobjekt med direktör *Gunnar Petterson*, chef för *C Gotfrid Rystedt AB*, ett av våra stockholmsombud.

Ombuden är fördelade över hela landet, men i Sydsverige finns av naturliga skäl de förhållandevis flesta. De är valda med tanke på att höganäsmaterialen skall få så ekonomiska transportvägar som möjligt. Genom att ombuden även håller välförsedda lager av våra produkter, underlättas konsumenternas inköp. Kunderna tillförsäkras samtidigt möjligheten att utnyttja Höganäs erkända tekniska service, tillägger kamrer Carlén.

Hos storgrossister i lilla London

Det finns stora och små ombud. Störst är Söderberg & Haak AB, som på sitt huvudkontor i Göteborg har mäktiga höganässinnad personal. Det gäller inte bara byggnadsavdelningens chef, direktör *Gösta Fredholm*, som en följd av år varit verklig höganäsman och bl.a. en tid var chef för Glasullsbolaget i Billesholm, utan också i lika hög grad hans medarbetare *Ralf Lidholm*, *Tore Kindlund* och *Rolf Eklund*. För att nu inte tala om basen för lagret på 1:a Långgatan i mångbesjungna Masthugget, förman *Erik Andersson*, som i sin andra våning har en mångfald olikartade höganäsprodukter; där trängs golv- och väggplattor, glaserade lerrör, glasullsmattor och syrafasta vaskar med svintråg och eldfast cement.

Numera går 4—5 bilar i veckan fram och åter mellan Långgatan och Höganäs. Förr kom de flesta produkterna med "Mimmi" eller "Rut" — ett par skutor, som Erik Andersson minns med en saknadens tår i ögonvrån. Ute på Hisingen på andra sidan älvens breda fåra har företaget två buffertlager. De benämnes "Ringön" och "Paddan" — det sista eftersom lerrören, plattorna, järnbalkarna och armeringsjärnen här gör sällskap med Paddans välkända, övervintrande sjöbussar.

Från Söderberg & Haaks lager på 1:a Långgatan i Göteborg kör en lastbil bemängd med höganäsprodukter ut till en väntande kund

Vårt andra stora ombud i "Feskeläget" är Larsson, Seaton & Co AB, som har sitt huvudlager vid Gullbergskajen en bit ifrån Göta Älvsbrons mäktiga stålspann, så dit kan även oceangående bjässar svepa in ända fram till lagret för att lasta eller lossa. Försäljningen härute skötes av avdelningschef *Hugo Berglund*, som närmast assisteras av *Erik Algot Andersson* — Ralf Lidholms arge konkurrent och tillika gode vän.

De två grosshandelshusen i "Lilla London" intar en särställning bland våra ombud. De säljer inte bara inom själva Göteborg, utan deras distrikt omfattar också Västergötland, Bohuslän, Dalsland, Värmland och norra

Halland. Inom detta stora område har de två grossisterna i sin tur ett par hundra återförsäljare.

Stockholm är tvåa och Malmö fyra

I Kungl. Huvudstaden är sedan länge C Gottfrid Rystedt AB vårt ombud för byggnadsmaterialier och Wahlin & Co AB för eldfasta material, medan i Skånes huvudstad Höganäs-Billesholms AB återfinnes i telefonkatalogen under den vittomspännande firman Bröderna Edstrand AB. Dessa mycket stora ombud, som främst har sin verksamhet koncentrerad till Stockholm resp. Malmö, säljer för betydande belopp höganäsprodukter per år. Och kontakterna mellan dem å ena sidan och Höganäsbolagets försäljningsavdelning å andra sidan är hur täta som helst.

Jönköpingskamrer döper om kolleger

Med adress Höganäs startade för några år sedan en karavan på nio bilar från Jönköping. De bemannades med större delen av personalen hos vårt jönköpingsombud AB Reinh. Rylander, en del arkitekter, stadens Byggnästareförening och representanter för byggnadsfirmor. Besöket omspann två givande dagar, där demonstrationer och orienterande föredrag omväxlade med fabriksbesök.

Detta besök grundmurade kamrer *Lennart Lillieströms* redan tidigare goda relationer med Höganäsbolaget, och i honom har vi en förstklassig ambassadör i Tändsticksstaden vid Vättern. En utmärkt insats har han bl.a. gjort genom sin good-will-propaganda för GLASULLIT som särklassigt isolermaterial. Förutom duktig höganäsförsäljare är han specialist i att finna på bra släktnamn. På kontoret fanns en gång tre försäljare, som hette Karlsson, vilket han tyckte var två för många. Kamrer Lillieström döpte därför om

Bland ombuden allmänt uppskattad är Yngve Norén på Expeditionscentralen i Höganäs. Han får genomgående omdömet: mannen som tycks kunna ordna allt.

de tre till Kalvert, Klinte och Kärnhall, vilket nu är de tre herrarnas legitima efternamn. Nämnas kan vidare att brodern *Malte Lillieström* dels är resande försäljare, dels en av landets skickligaste schackspelare — kanske en lämplig motståndare i en telefonmatch med svarvaren Arne Ljungkvist i Västervik?

Direktör *Arnold Rylander* efterträdde för några år sedan sin fader, skeppsmäklaren Reinhold Rylander, såsom företagets chef. Under de sista åren har han låtit bygga ett nytt prydligt kontor, ett mönstergillt lager och en cementvarufabrik sysselsättande 20 personer i tilltalande vassomsusad miljö på Munksjöns östra strand halvannan kilometer från stadskärnan.

På klassisk mark i Hälsingborg

Men även civilingenjör *Sven Weiner*, direktör för AB Byggnadsmaterialier, Hälsingborg, kan känna sig stolt över sitt nya kontor och tekniskt fulländade lager, som ligger ute på Berga, där han för den nya anläggningen onekligen valt historisk och för alla skånska husarrekyter klassisk mark. Ungefär där det moderna kontoret med sitt rika urval av olika byggnadsmaterial nu reser sig, kan fältmarskalken Magnus Stenbock ha haft sin, som det heter på militärt språk, uppehållsplat i terrängen i det framgångsrika slaget vid Hälsingborg, då hans getapågar drev dansken tillbaka till landstigningsbåtarna vid Råå.

Och generationer skånska kavallerister har utkämpat sina första ojämna duster med ystra och motspänstiga springare på platsen för det rationella lagerhuset, där ett utrymme på 800 m² reserverats för GLASULLIT, och på platsen för halvdussinet med olika HÄBILNOL-produkter målade magasin, rymmande bl.a. något 1000-tal kvadratmeter Höganäs-plattor. Hela området omfattar 15 000 m²

Direktör Arnold Rylander, som under de sista åren byggt en mönstergill anläggning någon kilometer söder om Jönköping.

och ligger i kvarteret Rustningen, vilket direktör Weiner poängterat genom företagets speciella mascot, en miniatyrriddare i skimmerande rustning, som står i den vackra entrén.

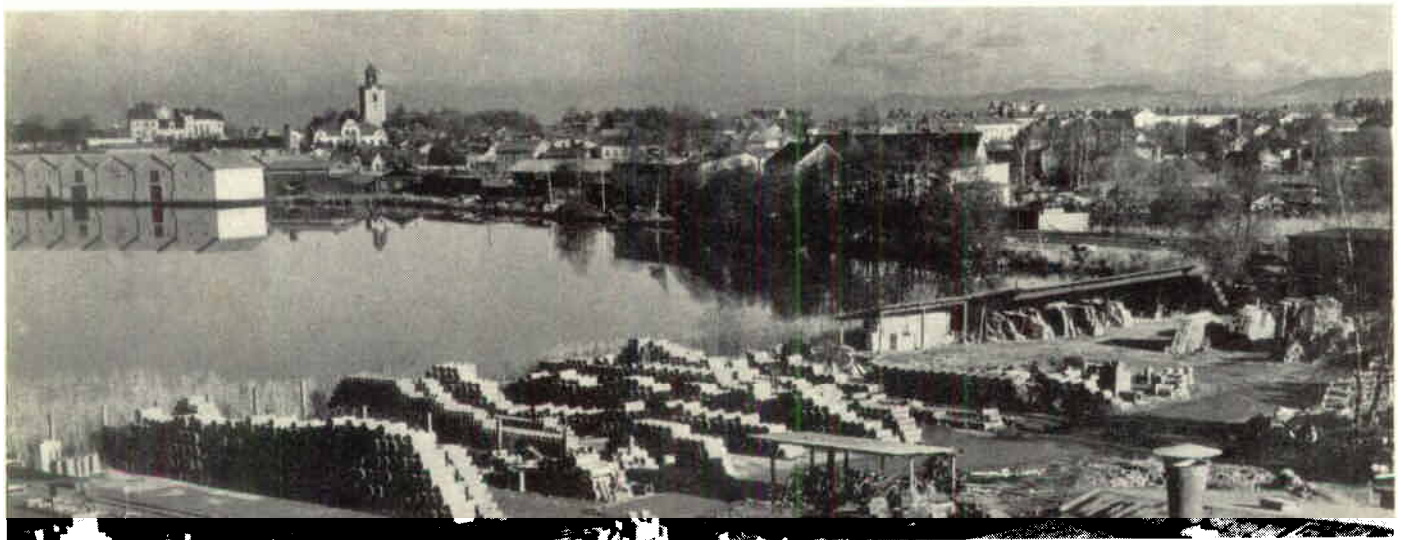
Stora lager hos norrlandsombuden

Försäljningschefen hos vårt ombud i Halmstad, Kull & Hallbergs Handels AB, *Roloff Eklund* — för övrigt något av en kopia till den amerikanske skådespelaren Humphrey Bogart — kan berätta om de skillnader i arbetssättet, som råder mellan ett ombud i

det tätbefolkade södra Sverige och Norrland med sina stora avstånd. Han har nämligen under en följd av år arbetat hos ett av våra ombud i Umeå, AB G Utterström.

— Ombuden i Norrland har genomgående mycket större distrikt än sina kolleger i södra Sverige. Detta förhållande tillsammans med det respektabla avståndet ner till Höganäs gör, att man där uppe inte kan förlita sig på några snabbleveranser utan måste ta hem rejäla poster i taget. I de flesta fallen kommer varorna med skutor till norrlandshamnarna,

Rören ligger på parad i AB Reinh. Rylanders mönstergilla lager, och bortom den spegelblanka Munksjön reser sig staden Jönköping krönt av Christine kyrkas vackra torn.

På vänstra bilden gör Höganäsbolagets försäljare Per Andersson några minnesanteckningar, när han med Charles Kaunitz går igenom hälsingborgsombudet AB Byggnadsmaterialiers med GLASULLIT välförsedda lager, och på den högra bilden håller samma personer på med att kontrollera plattsättningsarbeten i ett ångpannerum i det nya Elinebergsområdet i Hälsingborg.

medan bilar i Sydsverige till cirka 70 % transporterar byggnadsmaterialet från fabriken direkt till förbrukaren.

Ombudskåren är en stor familj

Förutom i städerna har vi också ombud i större samhällen och på rena landsbygden. Av våra 250 ombud utgöres ett 50-tal av lanthandlare, som visserligen inte säljer några större mängder höganäsprodukter, men som genom sin långa erfarenhet och sin goda kontakt med kundkretsen utgör en viktig länk i vår landsomspännande kedja av ombud. Det är ofta hos dessa våra smärre agenter, som vi möter kontaktband, som daterar sig från seklets begynnelse.

Ombudskåren är på sätt och vis en enda mycket stor familj. De ombudsträffar, som under fjolåret anordnades i Örnsköldsvik, Falun, Eskilstuna, Växjö och Höganäs, var givetvis främst upplagda som informationsmöten med diskussioner om priser, distributionsproblem, reklamfrågor eller orientering om nya produkter. Men de syftade minst lika mycket till att ytterligare stärka den familjekänsla, som alltid rått mellan Höganäsbolaget och dess ombud, liksom ombuden sinsemellan.

Ombuden i Skåne och södra Halland träffades i höstas på höganästjänstemännens semesterhem i Mölle. Kamrer H Wetterlöf, Ystad, ingenjör Lars-Olof Johansson, Höganäs, och försäljningschef R Eklund, Halmstad, studerar här det digra och givande programmet.

Höganäsmurarna på olika fronter i in- och utlandet

Bolagets dotterföretag AB Höganäsarbeten, syrafasta avdelningen, avslutade före årsskiftet två större arbeten i Frankrike. Dessa omfattade dels en blekeriinnmurning vid Société Landaise des Celluloses, Tartas, dels ett kökeri vid SICA i Alizay. I Tartas har inmurats fem blekeritorn och fyra filtertråg med en sammanlagd yta av 1226 m² och i Alizay fyra kokare med en total yta av 640 m².

Under december var en entreprenad för

Nya Pappersmaskinhuset vid Holmens Bruk i Norrköping färdig. Det rörde sig om beklädnad av åtta massakar, 1200 m², och en ventilationsanläggning, 400 m², varjämte golv- och väggbeklädnader utfördes i maskinsalen, 2370 m².

Under januari påbörjades två stora arbeten. I nya blekeriet vid Gruvöns Bruk, Grums, skall blekeritorn, filtertråg, kemikaliebingar, cisterner och kloratbehållare inmurats med en sammanlagd yta av 1160 m². Vid Iggesunds Bruk skall utföras golvlägg-

Cirka 570 000 tegel av olika slag har gått åt till denna anläggning. Det är en av de två 164,5 m långa tunnelugnarna, som AB Höganäsarbeten uppfört för det nya järnsvampsverket i Oxelösund.

Det Höganäs som försvinner! Gamla Smältverket på "Bunken", en av de få återstående "svarta fläckarna" på Höganäsbolagets under senaste decennierna sanerade fabriksområde, skattar åt förgängelsen. Nedanför liggande f.d. laboratoriet får göra sällskap.

I början på förra året inköpte Glasullsbolaget en lastbil av märket Commer, specialbyggd för transport av glasull och möjliggörande snabbare godsbefordran, dvs. bättre service till kunderna. Snart visade det sig av behovet påkallat med ytterligare en lastbil, närmast avsedd för mindre sändningar och kortare körsträckor. "Storebror" fick alltså en "lillebror". Däremot är inte chaufförerna släkt. De heter Ragnar Magnusson och Sven Sjöberg.

ning, 1 210 m², och inmurats fyra massakar, 1 485 m².

Eldfasta avdelningen var i december färdig med murning av två 164,5 m långa tunnelugnar samt två mindre torkugnar för det nya järnsvampsverket i Oxelösund. 24 murare var förra månaden placerade vid Nykroppa Järnverk för ommurning av en martinugn.

13 700 kronor i julgåvor

Höganäsbolaget skänkte traditionellt kontanta julgåvor till pensionärer och änkor vid företaget, denna gång med sammanlagt 13 700 kronor. Som vanligt var det pensionärer och änkor i åldern före statspensionen, som fick julklappar.

Vackert höganäsbidrag till cancerforskningen

Insamlingen för cancerforskningen fick ett vackert tillskott från de anställda vid Höganäsbolaget i Höganäs. Arbetare och tjänstemän bidrog sålunda genom löneavdrag med sammanlagt 4 115 kronor. Härtill kommer något över 500 kronor från tjänstemännen vid Bolagets övriga verk i nordv. Skåne. Arbetarna vid Gunnarstorpsverken och Hyltingeverken lämnar senare sin tribut. Då Höganäsbolaget tillskjuter ett belopp, som svarar mot de anställdas bidrag, blir det sammanlagt en aktningvärd summa.

Fotokurs för försäljare

För ett par år sedan hölls en fotokurs vid Höganäsbolaget i Höganäs närmast avsedd för serviceingenjörer och försäljare. Förra hösten påbörjades en andra kurs, som nu är avslutad. Bolagets fotograf Bengt Blom var även denna gång kursledare.

— Det har inte varit någon fortsättningskurs, framhöll fotograf Blom, utan vi har

Fotograf Bengt Blom hade mycket att lära bort på fotokursen i Höganäs. Här är enda kvinnliga deltagaren, Carla Cronberg på Informationsavdelningen, "omsvärad" av herrarna Ingemar Lindgren, Per Andersson, Bengt Blom, Stig Svensson, Eric Bjerén och Edvard Andersson. Och undra på det!

De älskliga småflickorna går helt upp i sin beundran av den snälle Tomten. Grabbarna däremot tycks mera intresserade av mannen bakom kameran. Bilden togs på Höganäsbolagets Tjänstemannaförenings barnjulfest på Stadshotellet i Höganäs efter trettonhelgen. Mamma och pappa hade sin fest på lördagskvällen, och 80-talet småttingar roade sig ohejdat på söndagseftermiddagen. Det är ändå roligt med jul!

Företrädd av käcka stjärngossar och med stort följande av rara lärnor fågar söta Lucian Lisbeth Hjelm genom salen vid den välbesökta fruträffen i Höganäs i december. Som synes har "gubbarna" fått vara med den här gången.

gått igenom det hela från grunden igen. Saker, som man inte dagligen sysslar med, glömmes så lätt. Dessutom har en del nyheter tillkommit på fotograferingens område.

Kursen har omfattat hela proceduren från bildens tagning till den färdiga kopian eller förstoringen. Vi har diskuterat olika kamertyper och filmer, användning av filter och exponeringsmätare, tagningar, negativframställning, kopiering och förstoring, som kursdeltagarna själva fått utföra i fotolaboratoriets lokaler.

Fruträffarna i Höganäs

uppskalfade arrangemang

I "Brännpunktens" septembernummer för året omnämndes i korthet de två första fruträffarna i mars—april vid Höganäsbolaget i Höganäs på initiativ av fruarna Karin Gummeson och Irma Zacco. Före årets slut hade ytterligare tre träffar anordnats, och till den senaste i mitten av december i Västra Matsalen var männen och övriga tjänstemän såväl kvinnliga som manliga inbjudna. Anslutningen vid dessa sammankomster talar för att arrangemangen uppskattas.

Den tredje träffen hade förlagts under jord med besök på gruvbion i Höganäs. Nästa gång höll ing. Hans Anderson, Glasullsbolaget, föredrag om "Glasfiber och plast morgondagens material" beledsagat av film. Lars Målare talade om "Amatörsamlade av gamla ting" och demonstrerade stämplor och märkning.

Decemberträffen gick i Lucia-firandets tecken. Skådespelaren Benkt Åke Benktsson berättade teaterminnen på sitt oefterhärmliga sätt. Lisbeth Hjelm, dotter till förman Eric Hjelm, var en söt Lucia, och hon hade stort följande av rara tärnor och stjärngossar. Bokföreläsare Nils Anderbergs kække grabb Staffan gjorde succé med en julvisa, och fröken Ingrid Tornblad, anställd på Silikafabrikens fabrikskontor, bidrog förtjänstfullt med ett par sånger. Skrombergadamerne Maj-Britt Andersson, Margit Cronström, Emelie Johansson och Siri Persson underhöll också med vacker sång. Lucia-kaffet smakade gott, och några lotteriarrangemang bidrog till att finansiera årets sista vällyckade fruträff.

X:et, Wipp och Hatz

Tjugosju konstverk i höganästjänstemännens sjätte utlottning

Lagom till jul anordnade Höganäs Tjänstemannaförening sin sjätte utlottning av konst till delägarna i medlemmarnas s.k. konstinköp. Inköparna — förra året Malte Johansson, Nisse Anderberg och Erik Kjellsson — hade förhandsvisat konstverken på fruträffen i Västra Matsalen i mitten av december, så att även damerna skulle få ett ord med vid valet. Visningen väckte tydligen intresse, och den som lyssnade på samtalen här och där, fann snart att åsikterna gick isär — som det bör vara inför god konst.

En vecka före utlottningen den 20 december var väggarna i Centrallaboratoriets hall fyllda av det färgsprakande materialet. Inte mindre än 27 av de mer än femtio utställda konstverken kunde delas ut, tack vare att materialet denna gång helt utgjordes av konst på papper. "Vernissagen" öppnades av Tjänstemannaföreningens ordförande, Ragnar Engberg (som när det hela var över gick hem med två konstverk under armen, Torsten Hults kubistiska "Kulspelare" åt sig själv och en vacker akvarell av Eric Cederberg åt Tjänstemannaföreningen), och sedan berättade Lars Målare på sitt vanliga lågmälda, trivsamma sätt om de olika manér, som representerades bland konstverken. Han framhöll bl.a., att de grafiska metoderna gjort det möjligt för vem som helst att köpa konst även av verkligt stora konstnärer, vilkas alster i andra manér brukar gå till tusentals kronor. Särskilt roligt fann han det nog, att unga, framåtsträvande konstnärer, som ännu inte hunnit skapa sig ett namn, med t.ex. litografiens hjälp lättare kan nå ut till en större allmänhet.

Curt-Eric Walldow fick denna gång välja först. Det blev en på samma gång rolig och känslomättad temperamålning av Lennart

Rosensohn, en ung hälsingborgskonstnär, som redan är ett gott namn. Axel Christoffersson valde därnäst en färgklingande målning i samma manér av Eva Holmberg-Jacobsson, också från Hälsingborg och sedan länge mest uppskattad för sina fina temperamålningar. Erik Bratt valde som tredje "pristagare" en litografi av en av de mera välkända franska målarna av idag, Edouard Goerg — en möjlighet som inte ges varje dag. I fortsättningen valdes mest grafiska blad men även någon akvarell och tempera. Flera verk var av äldre eller yngre konstnärer från bygden, förutom de nämnda t.ex. även John Wipp. Bland andra bekanta målare, vilkas verk tack vare föreningens konstutlottning nu hänger i tjänstemannahem i Kullabygden, skall bara nämnas Felix Hatz, Olle Svanlund och Sven Erixson.

De flesta av konstnärerna, som var representerade, hade åstadkommit starka färg-effekter, t.ex. X:et med sin roliga "Leksaksbilen". Men det fanns också försiktigt stämde bilder i fina valörer som Wipps "Ljus söndag" och en del i svart-vitt, bl.a. av Hatz. De många tavlorna gav också prov på ett stort urval målarstilar. Flera representerade mycket moderna uppfattningar, men det fanns också riktigt "snälla" saker (termen präglad av Malte Johansson) av flera goda namn och prov på en stor del av skalan däremellan. Inköparna hoppades, att ett sådant urval skulle ge varje delägare möjlighet att finna någonting i sin egen smak.

Med de sex utlottningarna hittills har sammanlagt 92 konstverk till ett värde av tillsammans 14 500 kronor funnit ägare bland 109 medlemmar i Tjänstemannaföreningens konstinköp.

Kj.

Hildi Olsson och Norma Larsson beskådar leende "Lampan och glaset" av Felix Hatz på Tjänstemannaföreningens i Höganäs konstutlottning före jul. De två "flickorna" hade denna gång inte tumme med Fru Fortuna, men 27 arbetskamrater fick en trevlig julklapp med sig hem.

10 års förslagsverksamhet

inom Höganäskoncernen belönades med 47 000 kr

Förslagsverksambeten vid Höganäsbolaget har 10-årsjubilerat! Upptakten var, som framgår av första sidan i denna tidning, en inbjudan i "Brännpunktens" första nummer december 1943. Till dags dato har 421 förslag belönats vid Bolaget, och tillsammans med dotterföretagen noteras siffran 655 förslag. Belöningssumman uppgår till sammanlagt 47 220 kronor, som har delats av 413 "uppfinnare".

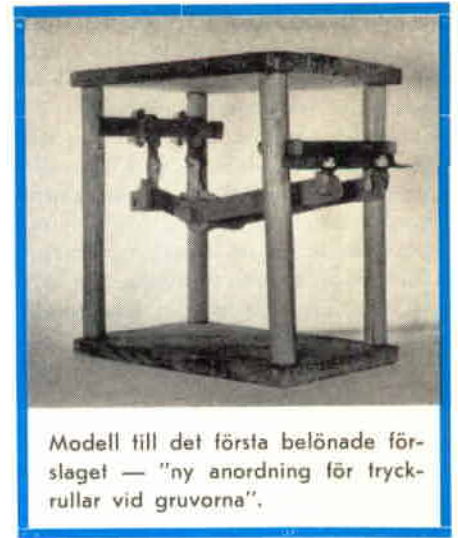
Linbanemästare C F Pettersson i Hyllinge var den förste, som hörsammade "Brännpunktens" inbjudan. Hans förslag benämndes "ny anordning för tryckrullar vid gruvorna", och det kommenterades av koncernchefen P Eg. Gummeson på följande sätt: "Detta initiativ är beaktansvärt och uppskattas av ledningen. Det är ju så, att arbetaren är den, som kommer i den intimaste kontakten med arbetsuppgifterna som sådana och särskilt med deras svårigheter. Den vet bäst, var skon klämmer, som har den på sig! Ingen är så lunda i och för sig bättre än han ägnad att komma med förslag till förbättringar eller nya anordningar. Vi vilja även härmed uttala den försäkran, att om dylika initiativ tagas av arbetare, förmän eller andra, vi också komma att upptaga dem till grundlig prövning. Där de befinnas lämpliga, komma de också att honoreras efter sitt värde."

1949 var ett toppår

Nedanstående diagram visar, att ungefär lika många förslag inlämnades i mera blyg-

sam omfattning under vart och ett av de första åren. 1949 var toppår inom koncernen med 132 förslag. Året förut hade överenskommit, att avtalet mellan huvudorganisationerna om företagsnämndsverksamheten i princip skulle äga tillämpning även inom Höganäsbolaget. Samtidigt hade propagandan för nämndverksamheten i allmänhet och förslagsverksamheten i synnerhet aktiviserats från båda parter sida. Detta synes ha medfört, att många "uppfinnare", som kanske gått och burit på idéer i åratals, omsatte dessa i handling. Bolaget torde nog också i stimulerande avsikt ha belönat en del förslag, som måhända inte skulle ha stått sig vid en kritisk granskning idag. Allt detta medförde en tillfällig topp i antalet belönade förslag. De följande åren kan man tala om en stabilisering med omkring 80-talet förslag årligen fram till förra året, då kurvan tycks stiga igen.

Inom Höganäsbolaget har som nämnts belönats sammanlagt 421 förslag, av vilka 297 vid Höganäsverken med något över 100-talet på Centralverkstaden. Bjuvsverken kommer

Modell till det första belönade förslaget — "ny anordning för tryckrullar vid gruvorna".

närmast med 36, Skrombergverken 26, Sch. Malmros och Nyvångsverken vardera 19, Gunnarstorpsverken 14, Hyllingeverken 8 samt Trollhätteverken och Ånimskog var sitt.

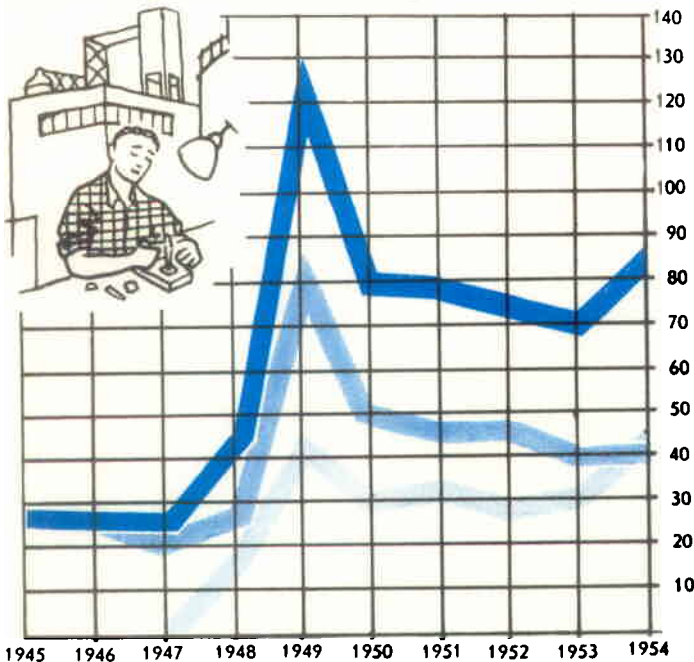
Av dotterföretagen leder Slip med 198 förslag; Glasull har 22 och Handöl 14.

413 "uppfinnare" har delat pengarna

Den sammanlagda belöningssumman 47 220 kronor fördelar sig med 33 440 kronor på Höganäsbolaget, 10 630 kronor på Slip, 1 900 kronor på Glasull och 1 250 kronor på Handöl.

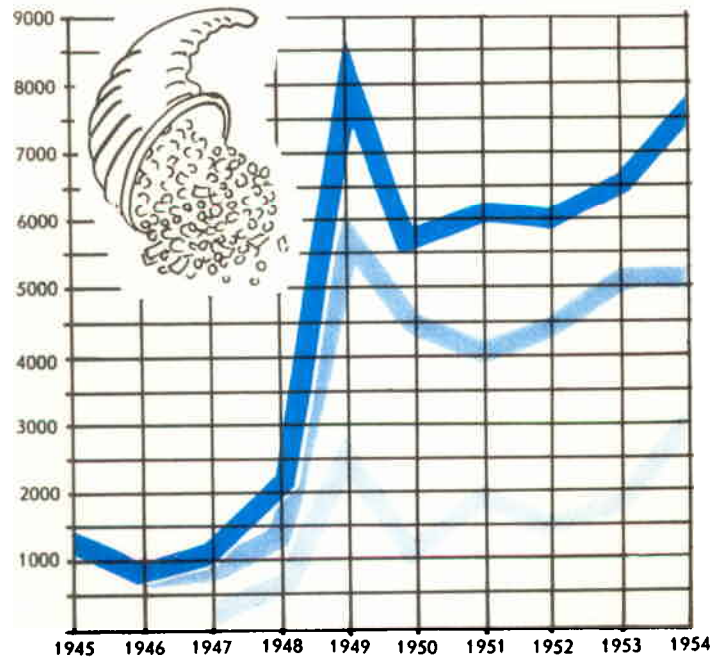
Dessa pengar har delats av 413 "uppfinnare", varav 259 inom moderföretaget. Reparatör Arit Johansson, Höganäs, hade hunnit med Höganäs-rekordet 12 förslag, innan han sökte sig till annat verksamhetsområde. Filare Karl-Axel Olsson på Centralverksta-

Antal årligen belönade förslag

Höganäsbolaget

Sammanlagda årligen utbetalda belöningar i kr

Dotterföretagen

Höganäskoncernen

Anmäl alla förbättringsförslag till företagsnämnden!

Denna rekommendation gjordes, då nämndemännen i Gunnarstorp sist träffades och då förslagsverksamhetens betydelse vid bedömning av aktiviteten inom samarbetskommittéerna/företagsnämnderna livligt diskuterades. Minskade lager hos kunderna och något ökad köplust kännetecknar marknaden för eldfast material, men kunderna fordrar idag betydligt kortare leveranstider än för något år sedan. "Vi levererar praktiskt taget ur hand i mun." Försök med maskinell begjutning av lerrör direkt efter pressning har avancerat, och i Skromberga pågår och planeras många förändringar i avsikt att förbättra olika arbetsprocesser. På många andra fronter rapporteras åtgärder, som vittnar om framåtskridande. I Baskarp har trivselfrågan varit på tapeten. Utmärkande för fjolårets sista nämndsammanträden är annars de uttryck som givits för att man trivts med varandra under det gångna året. Arbetarrepresentanterna för ASKO-plattfabriken i Nyvång uteblev dock från senaste sammanträdet, vad det nu berodde på.

"Förslagsverksamheten är ingen värdemätare på nämndaktivitet"

— Tendensen att övervärdera förslagsverksamheten inom nämndarbetet och att bedöma aktiviteten hos nämnderna efter antalet redovisade förbättringsförslag är beklaglig, underströk gruvarbetare Henning Henningsson vid senaste sammanträdet med samarbetskommittén för Gunnarstorp's gruva.

Detta uttalande gjordes, sedan överingenjör Magnus Smedberg påpekat, att LO:s tidskrift "Företagsnämnderna" och debatten om nämndverksamheten överhuvudtaget i stor utsträckning kommit att röra sig kring an-

talet redovisade förbättringsförslag. Överingenjören beklagade, att kommitténs protokoll upptog så få förslag till förbättringar, enär tydligen kommitténs aktivitet bedömes efter protokollens innehåll.

Från flera håll påpekades, att flertalet förbättringsförslag omedelbart brukar diskuteras direkt på arbetsplatsen och omsätts i praktiken, varför de sällan kommer fram till företagsnämnden.

Överingenjören genmälde, att det i och för sig var naturligt och önskvärt, att förslagen omedelbart togs upp till debatt och genomförande och inte hölls på lut till nästkommande företagsnämndssammanträde. Då emellertid fackföreningens rapport vid årsskiftet till LO om nämndsverksamheten omfattar även antalet förbättringsförslag, är det önskvärt, att alla förslag anmäles och protokollföres på nämndens sammanträden. Detta även av den anledningen, att Bolaget annars undanhölls möjligheten att visa sin uppskattning genom belöning av förslagen.

Gruvarbetare Tage Ottosson framhöll, att många förslag av förbättringskaraktär förekom i skyddskommitténs protokoll. Överingenjör Smedberg påpekade, att det ingår i företagsnämndernas uppgifter att även följa skyddsarbetet. Det är därför ganska naturligt, att nämnden tar upp ev. skyddsförslag till diskussion och ev. rekommendation om belöning. Därmed kommer de automatiskt med i företagsnämndsprotokollet.

Ny maskinutrustning i Baskarp

Vid decembersammanträdet med företagsnämnden i Baskarp redogjorde överingenjör Malte Nilsson för den nya maskinutrustning, som efter hand kommer att ställas upp i Baskarpsfabriken. Diverse problem i samband med dessa maskiner diskuterades.

Eldare E Stråhle inledde punkten "ordnings- och trivselfrågor" med att fråga, vad som ligger i ordet "trivsel". Detta utlöste en längre diskussion med många inlägg. Maskin-skötare Edvin Björnell ansåg, att ämnet borde

Sedan länge har en diskussion om den kvinnliga arbetskraften pågått i Skromberga, bl.a. i samarbetskommittén. Vid Skrombergaverken finns många uppgifter, lämpade för kvinnlig arbetskraft. 17-åriga Gun Nilsson är här sysselsatt med hörnskärning av väggklinker. Hon har stark anknytning till Bolaget. Båda föräldrarna är sålunda anställda vid företaget, fadern vid massaberedningen och modern i glasyravdelningen i Skromberga.

tagas upp inför ett större auditorium än kvällens. Stråhle hoppades, att trivseln inte skulle ersättas av jäktet, och han emotsåg gärna en fortsättning av diskussionen vid annat tillfälle.

Dricksvattenfrågan var åter på tapeten, och överingenjör Nilsson kunde meddela, att Bolaget ämnar borra en mindre brunn för detta ändamål.

Många pågående och planerade förändringar vid Skromberga

Vid samarbetskommitténs för Skromberga fabriker sammanträde i mitten av december lämnade ordföranden, överingenjör W Cronström, en ingående redogörelse över pågående och planerade förändringar i avsikt att förbättra olika arbetsprocesser.

— Omändringarna av gasgeneratorerna

Forts. fr. föreg. sida

den i Höganäs ligger hack i häl. Han är uppe i 11 belönade förslag.

Koncernens flitigaste förslagsställare, filare Axel Dahlkvist, med 17 förslag, är verksam hos Slip i Västervik och omnämnd på annan plats i tidningen. Hans arbetskamrat, reparatör Karl Pärson, kommer med 13 förslag som tvåa bland Slips 130 förslagsställare. Glasull och Handöl har vardera 12 förslagsställare.

Många förslag har belönats utan att kunna klassificeras som "uppfinningar". Men det är ju inte heller enbart uppfinningar, som här kommer ifråga, fastän detta kanske är en rätt utbredd uppfattning. Förslagsverksamheten avser, för att nu citera Samarbetsavtalet, alla "sådana förslag till förändrade driftsmetoder eller andra anordningar eller åtgärder till gagn för företaget, om vilkas behandling av nämnden arbetare gör framställning".

Om vi så skulle titta framåt med detta för ögonen! Det finns säkert många slumrande goda idéer här och var. Och oftast är det de små, små detaljerna som gör det. Låt oss gnugga geniknölarna och sikta mot ett bra jubileumsresultat!

R. E.

beräknas bli färdiga efter nyår. Nya askband eliminerar de många tippvagnarna, och automatiserad askuttömning på basis av gastemperaturen förväntas ge en jämnare kvalitet på gasen.

— I våtpressningsavdelningen pågår bl.a. försök med munstyckenas utformning och placering i syfte att dels öka livslängden på munstycken, dels eliminera event. krokighet på klinkerna.

— I glasyravelningen kommer ombyggnad av glasyrbanden att påbörjas inom den allra närmaste tiden. Ombyggnaden av alla pressarna i torrpressningsavdelningen är snart klar och har visat sig vara mycket effektiv. Dammbildningen har avsevärt minskats.

Beträffande de åtgärder, som vidtagits för att öka torkningskapaciteten i torkfacken, uttalade formare Albin E Olsson farhågor för att torkningen kunde bli för effektiv med torksprickor i godset som följd. Han ansåg också, att arbetsplatsen för formstensskärarna blivit försämrade till följd av den nu rådande högre temperaturen. Ordföranden meddelade, att möjligheten att genom skärmar och andra åtgärder förbättra förhållandena både med avseende på sprickriser och trivsel skall undersökas.

Driften i nya plattfabriken har tills vidare stoppats, då utvecklingen för denna produkt ännu inte kunnat fullt klarläggas, upplyste ordföranden. På packare Karl-Erik Greens fråga om utsikterna, att tillverkningen åter kommer igång, framhöll han, att ett absolut villkor för vår plattas konkurrenskraft är, att sättningen på vägg sker efter andra principer än den gängse för kakel. Utredning pågår i denna sak.

Slutligen upptog Albin E Olsson med instämmande av sättare och tillika fackföreningsordförande Åke Åkesson diskussion om brott och bestraffning utmätt för fusk med stämpelkort. Ordf. lovade kalla berörda parter för hörande och event. omprövning av frågan.

Ökad produktion av järnsvamp och nya specialkvaliteter järnpulver

— Produktionen av järnsvamp har varit större än beräknat de senaste månaderna, meddelade ingenjör Axel Christoffersson vid sammanträde med *Metallurgiska avdelningens* samarbetskommitté. Kapselskrotprocenten har vid jämförelse mellan de båda halvåren 1954 minskat från 16,2 till 11,5 % beroende på bättre kapslar från Rörfabriken. Oljeeldning är under inmontering i södra ugnshalvan.

— Två nya specialkvaliteter järnpulver har framställts, rapporterade ing. Ernst Geijer, dels W-40 med högre volymvikt för svetselktrodtillverkning, dels MH-100 med högre volymvikt och högre pressbarhet för pulvermetallurgiska ändamål.

— Försäljningen av ALUMO-H är låg,

framhöll ingenjör V Florin vid *ALUMOVERKET*, huvudsakligen beroende på att Carborundum Co inte skall ha någon leverans förrän i mars 1955. Den uppkomna fristen skall användas till att i möjligaste mån med befintlig utrustning förenkla flytschemat för ALUMO-H.

Kunderna fordrar idag betydligt kortare leveranstider

— Produktionen av eldfast material har under året i stort sett motsvarat budgeterad kvantitet både ifråga om total produktion och dennas fördelning på de olika kvaliteterna, framhöll överingenjör Bengt Aggeryd vid *Bjuvsverkens* samarbetskommittés "årsavslutning". Genom större utlastning har en relativt stor lagerminskning ägt rum.

Dagens situation är den, sade överingenjören, att kundernas lager av eldfast material har minskat och köplusten ökat något. Orderstocken på formtegel är dock mycket liten jämfört med för några år sedan, och vi levererar praktiskt taget ur hand i mun. Kunderna fordrar idag betydligt kortare leveranstider.

Tegelpressare G Green frågade, varför inte t.ex. stältappningstegel producerats för lager under första delen av året, så att leverans nu kunnat ske omgående. Frågan ställdes med anledning av pågående forcerad skiftskörning för denna tillverkning. Överingenjör Aggeryd hänvisade i sitt svar till marknadsläget vid ifrågavarande tidpunkt. Våra största kunder på elffasta området — järn- och stålverken — hade då i många fall stora lager av tegel, och orderingången var liten. Motsatt förhållande rådde för våra byggnadskeramiska produkter. Detta gjorde, att en tunnugn i Bjuv fick gå med byggnadskeramiskt gods. Om ugnen istället hade producerat eldfast material, hade detta måst läggas på lager och således representerat ett dött kapital. När detta material skulle kunnat levereras till kunderna, var i dåvarande läge ovisst.

Serviceingenjör Erik Ljung redogjorde i ett intressant föredrag för användningen av stältappningstegel och för kundernas fordringar på dessa tegel. Han påpekade bl.a. med skärpa nödvändigheten av riktiga längder på kanaltegel och de skador, "skrällor" och liknande lösryckbara chamottepartiklar i dessa tegel kan åstadkomma i det färdiga stålet. Ing. Ljung visade medelst ritningar olika tappningsförfaranden och stigplanstyper.

Redaktör Ragnar Engberg lämnade en redogörelse för förslagsverksamheten inom Höganäsbolaget under en tioårsperiod. Omkring 34 000 kronor hade utbetalats i belöningar för 421 förslag, vartill anställda vid Bjuvsverken bidragit med 36.

Förändringar vid Kemiska fabriken

— Flera förändringar har skett och kommer att ske vid Kemiska fabriken, rapporte-

rade ingenjör Gunnar Falk, då samarbetskommittén för *Centrallaboratoriet* och *Kemiska fabriken* träffades i slutet av november. Valsverket i NATROLITH-fabriken har monterats ned, och ugnshuset skall rivras. Planen framför fabriken skall snyggas upp i samband med utläggning av asfalterad väg.

I sin produktionsöversikt för de kemiska produkterna framhöll ingenjör Falk, att ingen större förändring ägt rum för vattenavhärdningsmassor jämfört med föregående år. Däremot hade tillverkningen av HÄBINOL ökat avsevärt. Mindre kvantitet garvämnen hade sålts under årets tre första kvartal, men efterfrågan var större under oktober—november.

Önskemål framfördes från Centrallaboratoriet om bättre belysning vid cykelställen, av vilka man ville ha ett avdelat för moped. Namnskyftar i stället för nummer i stäl-len rekommenderades. Nästa sammanträde önskades förlagt till Kemiska fabriken med en rundvandring i denna.

Ingenjör Falk redogjorde i ett föredrag för framställning av superfosfat och dess användning. Fackföreningsordföranden i avd. 66, Egon Jönsson, som bevisade sammanträdet, höll ett kort anförande om vad han ansåg vara samarbetskommittéens uppgift och betydelse. Vidare visades "Höganäsjournalen 1953".

Nu saknas bara kylskåp, sa plåtslagare Svensson!

Centralverkstadens i Höganäs fjärde sammanträde för året var förlagt till Godtemplarcaféd i slutet av november i samband med supé, som intogs under gemytliga former.

Veteranerna Algot Duhlin och Ernst Johansson, som för någon tid sedan pensionerades efter 43 tjänsteår, hade inbjudits, och 1:e ingenjör Malte Johansson överlämnade diplom för lång och trogen tjänst.

Duhlin tackade på bådas vägnar och drog lite historik "från den gamla goda tiden". Svarare Otto Persson, känd som uppskattad konsertsångare, var också inbjuden, och han underhöll med sång och musik och skötte även uppgiften som allsångsledare med den äran.

Men man roade sig inte enbart. Många interna frågor ventilerades, och plåtslagare Tage Svensson tackade för den uppvärmningsanordning, som installerats för medhavd frukost. Nu saknas bara kylskåpet, sa Svensson!

Så konstaterades tyvärr, att "sparkningarna på verktygsförrådets dörrar och ohyfsat uppträdande" tilltagit sedan sista sammanträdet. Däremot kunde Carl Bogren på Centralförrådet glädja nämndsledamöterna med att "kunderna" på förrådet nu uppträdde bättre.

Ordföranden meddelade, att patronsvarven i maskinverkstaden var i det närmaste färdig, och han tackade filare August Lun-

dahl för ett gott arbete. Vidare upplystes att luddämpande väggar kommer att sättas upp i takspännena ovanför smedjan i syfte att uttröna, om man kan bryta ljudvägorna och på så sätt dämpa bullret. Tage Svensson tog i detta sammanhang upp frågan om bullerskadorna, och ing. Johansson lovade beakta detta. Elektriker Sandberg anhöll att till nästa sammanträde få en information om sjukförsäkringsfrågan samt bullerskador.

Slutligen rapporterades, att Johny Larsson övertagit ledningen av verktygsförrådet och att gjutmästare Erik Ramberg kommer att sluta sin anställning av hälsoskäl.

Omplacering av arbetskraften i tegelfabrikerna inte utesluten

Vid Tegel- och murbruksfabrikens nämndsammanträde i december konstaterade ordf. ing. J von Wachenfelt i sin rapport över senaste kvartalets värdeminskning, att resultatet förbättrats betydligt.

— Orderingsgången är god, framhöll överingen. Bengt Aggeryd i sin konjunktur- och marknadsöversikt, men vi har ingen orderstock att falla tillbaka på i händelse av vikande konjunktur. Detta behöver inte vara något oroväckande under den närmaste tiden, sade han, då en viss lagerminskning skett hos kunderna. Den dominerande ordern för Höganäs tegeltillverkning är Oxelösunds rör och ringar. Överingenjören omtalade, att nya tegelkvaliteter är under försökstillverkning, som man hoppas skall slå väl ut. Han trodde, att Silikafabriken med tiden skulle bli en fabrik mera för specialkvaliteter än för silikategel. Så underströk han, vad som framhållits tidigare, att det kunde bli tal om omplaceringar av arbetskraft mellan olika fabriker och tegeltillverkningar.

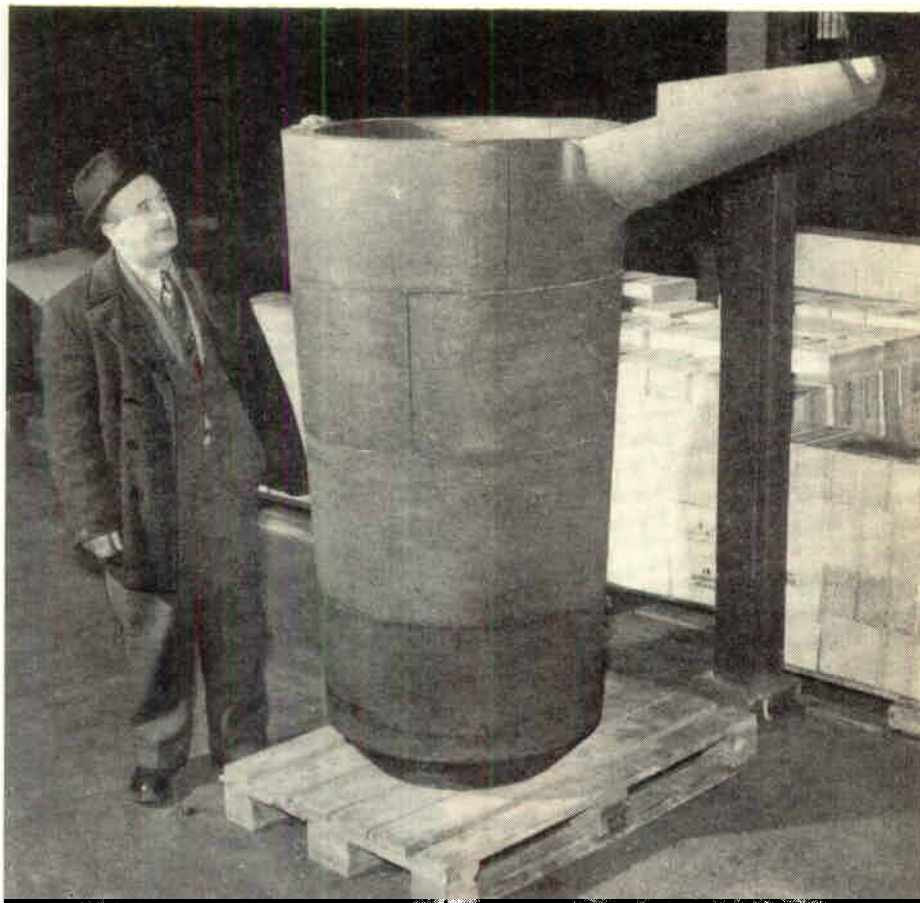
Fackföreningsordföranden och nämndens v. ordf. Egon Jönsson eftersporde, varför Bolaget förlade AB Höganäs Plastprodukters verksamhet till Lomma och inte, som han ryktesvis hört, till f.d. Finkeramiska fabriken i Höganäs. Överingenjör Aggeryd upplyste bl.a., att verksamheten förlagts till Lomma i samband med överflyttningen av slipskive-tillverkningen till Västervik.

Truckförare Egon Sandberg påtalade behovet av bättre belysning för slagarna av ALUMO-tegel, och lerpassare Henning Lindqvist påpekade, att inmatningsstället i Fabrik V borde skyddas på något sätt i synnerhet för ostliga vindar. Olika synpunkter diskuterades, och ordf. ing. J von Wachenfelt lovade undersöka båda fallen.

Efter sammanträdet samlades man kring väldukat julbord. Egon Jönsson tackade för maten och konstaterade samtidigt det goda samarbetet inom nämnden under det gångna året.

Försök med maskinell begjutning av rör direkt efter pressningen

— Försök att lösa den maskinella begjut-

”Silikafabriken blir i framtiden kanske mera en fabrik för specialtegel än för silikategel”, yttrade överingen. Aggeryd på ett nämndsammanträde. — Sedan gammalt har specialkvaliteten SICTO framställts på Silikafabriken. Men det är inte var dag en sådan här imponerande pjäs tillverkas. Det är en degel av SICTO för lågfrekvensugn, beställd av Svenska Metallverks Ugn-AB i Västerås och vägande 876 kg. Verkmästare Filip Svensson ser belåten ut med resultatet.

ningen direkt efter pressningen har avancerat, upplyste ingenjör Olle Bengtsson vid Byggnadskeramiska avdelningens samarbetskommittémöte i Höganäs.

Sopnedkast 16” är numera standard, framhöll ordföranden vidare. Tillverkning pågår i Rörfabriken i Skromberga och skall inom kort även sätta igång i Höganäs. Under en övergångsperiod kommer dock 17” sopnedkast att tillverkas på båda ställena. Han redogjorde också för de utvägar, som provats och eventuellt måste tillgripas för att höja torkeffekten i Rörfabriken.

En ny kraftigare och för ändamålet mera lämpad lastningsmaskin har inköpts för inmatningen av råmaterial till Rörfabriken. Ing. Bengtsson lämnade en del siffror med kommentarer för produktionen och utfallet i Rörfabriken och Stengodsfabriken.

På façonarbetare Ivar Westerbergs påpekande om skyddsanordning vid lyftning av större rör för undvikande av olycksfall svarade förman Åke Roslund, att anordningen redan var beställd.

Överingenjör W Cronström gav en uttömmande förklaring och belyste från olika synvinklar den tidigare diskuterade frågan, var-

för inte råmaterialen låg under tak. Man har istället, framhöll överingenjören, övervägt att bygga en tork utanför Rörfabriken i likhet med i Bjuv, där man har enbart goda erfarenheter.

Sottömningen vid Ängcentralen diskuterades av chaufförerna

Transportkontorets samarbetskommitté hade sitt julsammanträde på Stadshotellet i Höganäs, där redaktör Ragnar Engberg orienterade om marknadsläget för koncernens produkter.

Chaufför Gunnar Persson förde på tal olägenheterna vid sottömningen vid Ängcentralen. Vidare framhöll han nödvändigheten av belysning på asktippen. Enligt förman Arthur Gottschalk hade belysningsfrågan redan diskuterats med Kraft- och värmeavdelningen, som också skulle vidtalas angående sottömningen.

Rallare Artur Svensson uttalade sin tillfredsställelse med iordningställandet av vägen från Mölleporten till Järnsvampsverket. Däremot var ingenjör C-E Walldow inte så glad åt att behöva påpeka i vissa fall otillfredsställande stämpling av tidkorten.

Arbetarnas nämndemän vid ASKO-plattfabriken i Nyvång uteblev

Inga representanter för arbetarna i Nyvång infann sig, när samarbetskommittén för ASKO-plattfabrikerna i Hyllinge och Nyvång samlades till årets sista sammanträde andra veckan i december på Bjuvs Hotell, vilket är anmärkningsvärt.

Det upplystes, att produktionen löper normalt vid nyvångsfabriken och att tillverkningen i Hyllinge kommit igång. Olikheten i struktur mellan nyvångs- och skrombergaskan, som användes i Hyllinge, påtalades.

Svårigheten vid kyla med askans påbyggnad vid olika punkter i arbetsprocessen påpekades av ing. E Bergsten. Övering. W Cronström meddelade, att Konstruktionskontoret i Höganäs har denna sak under behandling.

Fackföreningsordföranden Matérn Norrman framförde nämndemännens tack till samarbetskommitténs ordförande för det gångna året.

Västervikaren Axel Dahlkvist har fått 17 förslag belönade!

Under december månad belönades 14 förslag inom Höganäs-koncernen, och bland "uppfinnarna" återfinns filare Axel Dahlkvist på Mek. Verkstaden i Västervik. Med sina två senaste förslag — anordningar vid mätare respektive skärmaskin — är han nu uppe i sammanlagt 17!

En annan duktig förslagsställare vid Slip är reparatör Karl Pärson, som har kommit upp till 13 belönade förslag, det senaste anordning vid stämpeldyna. Övriga västervikare på Verkstaden, som denna gång får ett omnämnande, är reparatör Otto Svensson — anordning till valsverk, reparatör Arne Tideman — anordning vid stavlindning, samt riktare Karl Axel Johansson på Slipskivefabriken — anordning vid gjutning. Det är inte första gång dessa tre figurerar bland förslagsställarna.

Ytterligare en "slipare", siktare Anton Nordström i Baskarp, fick en extra julpeng för stoppanordning vid sikt.

Så tar vi ett hopp ner till Skåne och söker upp filare Carl-Axel Olsson, Centralverkstadens i Höganäs flitige förslagsställare. Han har sedan 1951 belönats för 11 förslag, de två senaste benämnda montage-don för byggnadspump och förslag till pelare för stötförskrämningsmaskin. Verktygsslipare Walter Streit, likaså på Centralverkstaden, har också sållat sig till raden av förslagsställare med slipdon för fräs och medbringare för slipdubb. Ännu en höganäsare, diversearbetare Otto Pettersson vid tegellagret, har belönats — för packning av SICTO-rör.

Slutligen bidrager Skrombergaverken ytterligare till förra årets uppfindingar genom verkstadsarbetarna Tage Kvist och Erik Möller, som honorerats för diverse förslag vid pressar och verktyg, resp. anordning vid skär-bord.

Tillverkningen av ASKO-plattor i Hyllinge är sedan i höstas i full gång, rapporterades på sista mötet med samarbetskommittén. Bilden visar stabile dansken E Christensen, som trivs med sysselsättningen som formare. Förmän Hjalmar Svärd, som tittar på, hade också anledning vara uppåt, då "Brännpunktens" fotograf kom på besök. Den vitale hyllinge-basen fyllde nämligen 65 år samma dag.

PERSONALNYTT

Enar Askeroth, tidigare driftsingenjör på Centralverkstaden i Höganäs, har efterträtt civilingenjör Olle Bengtsson som driftschef för Rörfabriken och Stengods-fabriken på samma plats.

Britta Bäckman heter efter ingånget giftermål chefs sekreterare vid AB Höganäs-arbeten och tillika "Brännpunktens" lokal-korrespondent i Stockholm. Hon är höganäsflicka, född Jönsson.

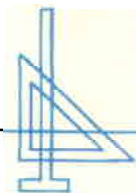
Fred Larsson har från den 1 januari utnämnts till verkmästare vid AB Höganäs-arbeten i Stockholm med huvudsaklig tjänstgöring på den eldfasta avdelningen.

Lisbet Olson heter numera kassörskan vid AB Höganäs-arbeten i Stockholm, som också ingått i det äkta ståndet. Hennes flicknamn var Rignell.

Harry Richter, fil. kand., tidigare verksam som laboratorieförman i Höganäs, efterträdde den 1 januari fil. lic. Erik Högberg på AB Höganäs-metoder, Analys- och kontrollavdelningen, i Höganäs.

Harry Svensson, som tjänstgjort på Försäljningsavdelningens ritkontor i Höganäs ett tiotal år, har återgått till Kalkylavdelningen, där han anställdes 1930. Överflyttningen har skett i samband med kalkylator Erik Andrup pensionering.

"ARKITEKTMÖTEN" nytt led i försäljningen

Det kan för den oinvigde synas vara så enkelt som att bara tillverka en god vara och att sedan sitta och vänta på att ordena skall komma "som brev på posten". Så enkelt är det emellertid inte. Det finns nämligen ofta en mängd olika produkter för samma användningsområden, och människans olika smakriktningar avgör ofta vilka varor, som får komma ifråga för de olika arbetena.

Tänk t.ex. på ett golv. Någon vill kanske ha plastplattor, linoleum, asfaltplattor eller liknande produkter, som det finns hundratals tillverkare av. En annan vill ha natursten, betong, keramiska plattor, och även här finns mycket att välja på. En tredje vill ha trä, parkettstav av ek, bok, mahogny osv. Det gäller då för oss, att vi med våra resurser informerar marknaden om *våra* tillverkningars *lämplighet* och håller vetskapen om våra produkter vid liv, så att de inte trängs undan av andra material, vilket skulle ha till följd en minskad verksamhet i våra anläggningar.

Om man skulle gissa på hur stor del av våra tillverkningar av byggnadsmaterial — golv- och väggplattor, ASKO-plattor, Höganäs-rör, GLASULLIT isolermattor — som "säljes" genom att varorna är föreskrivna av arkitekter, konstruktörer och övriga konsulter, skulle jag vilja tro, att siffran 70 % kommer sanningen nära. En av de uppgifter, vi som fabrikanter har på vår lott, är därför att bearbeta den konsulterande verksamheten för att få våra produkter föreskrivna och att i samband därmed diskutera varornas egenskaper.

Inom Försäljningsavdelningen i Höganäs har vi under det gångna året som ett led i denna bearbetning haft ett dussintal sammankomster över landet, där vi sökt presentera vårt försäljningsprogram och stimulera användningen av vissa för oss lämpliga tillverkningar. Sammankomsterna har ordnats med våra ombud som värdar, och dessa har tagit tillfället som anledning att träffa sina kunder utanför företagets jäkliga atmosfär och samlats före en måltid och diskuterat våra produkter, som visats på därför ordnade utställningar. Till sammankomsterna har inbjudits arkitekter, konstruktörer, byggnadsingenjörer, byggmästare samt representanter för institutioner, ämbetsverk och industrier, vilka alla man ansett böra veta det mesta om våra produkter, innan de träffar sitt val av varor för olika slags behov.

I god stämning bland deltagarna har man fått tillfälle klargöra våra tillverkningsförhållanden, olika typer, mått- och färgtoleranser, förpackningar etc. och överhuvudtaget ge en ingående presentation av produkterna och överrätta de broschyrer och handböcker,

som alltid bör ligga hos våra fackmän ute i landet som referensbibliotek, när våra servicemännor inte är närvarande. Som avslutning har den goda, instruktiva koncernfilmen "Skånsk Bergslag" visats.

Sagt om Höganäs

Under de diskussioner, som uppstått efter presentationen av våra produkter, har en del lustiga poänger framkommit. Både ros och ris har fått mottagas.

På en plats var en av deltagarna så imponerad av filmen "Skånsk Bergslag" och av vårt företags storlek, att han utbringade en skål för dess arbetare och ledning. Han hade för sin del trott, att vi endast tillverkade lerkrukor!

Men de flesta yrkesmän har instämt i vad en stadsarkitekt sa. Denne hade just kommit från en inspektion vid kasernerna vid ett norrländskt regemente, när han mötte upp till vår sammankomst. Han vände sig till undertecknad med orden, att "Höganäs-namnet är inte okänt bland oss 'lappar'; vi har i många år använt Edra produkter, och de har alltid visat sig hålla vad Ni lovar". Vid en av kasernerna hade ett regemente provat så

gott som alla material och funnit, att våra klinker är det enda, som stoppar för de hårda påfrestningarna.

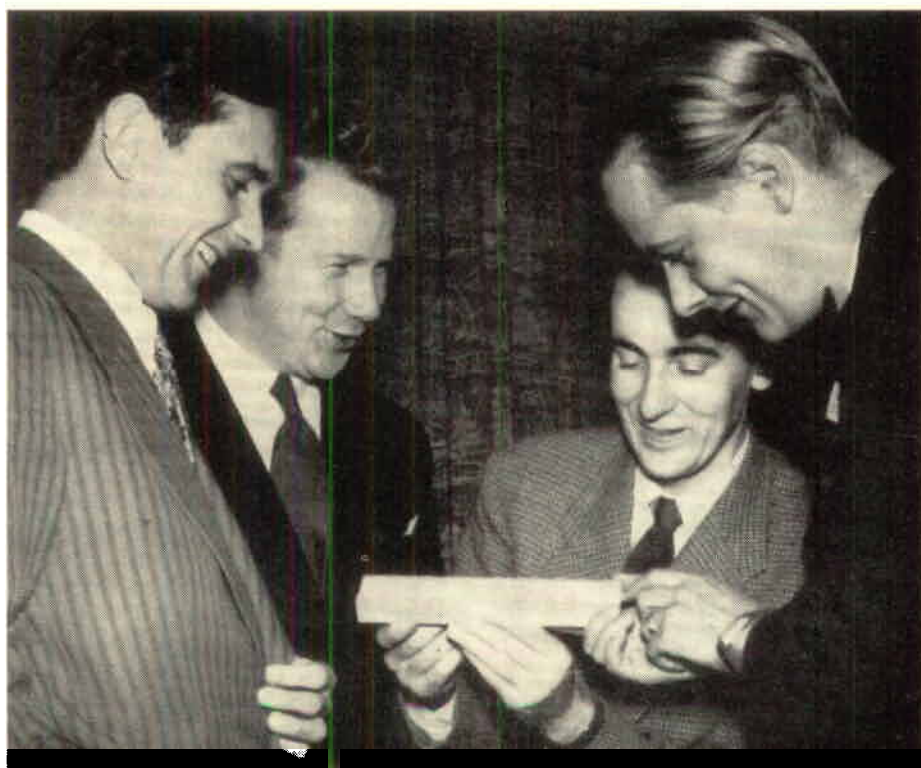
Men Höganäs-namnet kan också utnyttjas av flera, och det belyses av en annan arkitekts berättelse om vad som hände, när man till en av hans kollegers 50-årsdag skulle samla till en vacker present. Då man fick se en modern golvvas med Höganäs inpräntat i botten, förstod man, att det måste vara "en fin sak", eftersom den naturligtvis kom från Höganäs-bolaget. Döm om deras förvåning, när jag meddelade dem, att vi inte på trettio år tillverkat prydnadskeramik!

Och så var det arkitekten, som sa, att han satte ett oerhört stort värde på att jag "med så små medel" kunde göra sammankomsten såpass intressant. Detta får man väl ta som ett omdöme om framförandet snarare än om produkterna, som jag talade över.

Ja, det råder inget tvivel om att dessa sammankomster blivit uppskattade, och det finns all anledning tro, att de på kortare eller längre sikt kommer att bidra till en ökad avsättning av våra byggnadsmaterial.

Rune Strandberg

Från ett arkitektmöte i Skellefteå: herr R Strandberg, Höganäs, disp. L Wahlberg, Skellefteå Byggnadsvaror AB (Höganäsombud), arkitekt Poul Stampe, Skellefteå, civilekonom B Lundell, Höganäs, studerar en ny typ av fasadklinker från Skromberga.

August Roslund, Herman Karlsson, Sven Månsson, Otto Moberg, Rolf Adlersparre, Nils Petter Grön

Höganäsprofiler

från seklets början (III)

INGENJÖR W ÖRTENHOLM
BLÄDDRAR I SITT ALBUM

I tredje avsnittet av "Höganäsprofiler från seklets början" plockar ingenjör W Örtenholt fram en mångfald personer med olika befattningar vid Bolaget. Samhällets läkare och polismän kommer också in i bilden.

Läkare var *Anders Nyman*, som, trots sitt stundom något obalanserade sätt var en skicklig läkare. Han var sällskapligt lagd, och man hade aldrig tråkigt i hans sällskap, laddad som han var med ett outtömligt lager av dråpliga historier, delvis av rätt realistiskt slag. Det var festligt att höra i mitt förra avsnitt omnämnde *Palme* och *Nyman* försöka överglänsa varandra, och vid de samkväm vi brukade ha med *Lunds studentsångare*, med "fader *Berg*" som ledare, efter deras nästan årligen återkommande vårkonserter i Höganäs, var de båda riktigt i sitt esse. Då kom det studentikosa hos dem riktigt i blomning, och studenterna låg dubbelvikta av skratt över den underhållning, som bjöds dem.

Besvikens skulptör blev disponentens sekreterare

Kapten *Nordenfelt* fick en dag för sig, att det skulle vara fördelaktigt att ha en jurist som privatsekreterare. Detta blev anledningen till att ett antal unga jurister för kortare tidsperioder kom att skymta fram på Höganäs horisont. Länge stannade ingen av dem. Förmodligen insåg de, att ingen framtid var förbunden med anställningen ifråga.

Då den fjärde av dem slutade, tycktes kapten *Nordenfelt* ha fått nog av sina juristexperiment och anställde *Rolf Adlersparre*

som sin sekreterare. Detta arrangemang kom att bestå under kapten *Nordenfels* återstående disponenttid.

Adlersparre var till yrket skulptör. Hans mest kända skapelse torde vara de fyra statyer av gudagestalter ur nordiska mytologien, som flankerar *Djurgårdsbron* i Stockholm. Att konstens bana är törnbeströdd, fick han sedan i rågat mått erfaras. Efter en del års kamp om en plats i solen resignerade han och gav, om ock med saknad, konstnärsdrömmarna på båten och tog sekreterareplatsen, som säkrade honom det dagliga brödet.

Förståeligt är, att han efter denna besvikelse blev något bitter och cynisk i sin livs-åskådning. Svikna konstnärsdrömmar är en svår belastning att bära på. Likväl var han en god och pålitlig kamrat. De sista åren av sin anställning i Bolaget förestod han arkivet.

På brukskontoret var *August Roslund* förste expeditionsbokhållare. Han var då gammal i tjänsten, hade närmast hand om skeppningarna och gjorde dagligen sin lilla rond till hamnen. Han skötte sitt arbete perfekt och var väl insatt i jobbet.

Hans son *Johan* var kalkylator vid offertavdelningen, en befattning som han innehade livet ut och som han skötte samvetsgrant och på ett föredömligt sätt. *Roslunds* dotter *Thilda* var också anställd på bruksavdelningen i egenskap av kassörskas, men hon överflyttades snart nog till kamrerarkontoret på Övre. Ytterligare expeditionsbokhållare var en äldre man *Cornelius Nyman* och så ett par ungdomar, *Gustaf Johansson* och *Otto Moberg*.

Föreståndare för kärllagret och försäljningen av hushålls- och prydnadskärl var *Anders Ahlström*, vilken som assistent hade den unge *Gustaf Nyman*, son till förman

August Nyman. *Ahlström* var säker i branschen och gränad i tjänsten. Vid bolagsmiddagen 1902 fick han en silverpokal, som tack för oförvitlig 60-årig tjänst.

Gustaf Nyman, som efterträdde *Ahlström*, blev en nitisk försäljare och bereste under en del år Sverige från söder till norr med gott resultat. När Bolaget upphörde med tillverkningen av prydnadskeramik, avgick han ur tjänsten och startade egen firma "Höganäskeramik" i kompanjonskap med en broder.

Under mina tjänstgöringsperioder vid Gruvavdelningen blev jag närmare bekant med *Herman Karlsson*, son till gamle rorfabriksförmannen *Petter Magnus Karlsson*. Han var bokhållare och skötte utmärkt sina åligganden. När Höganäs Sparbank bildades 1899, blev han dess förste kamrer och arbetade energiskt och framgångsrikt på den nya bankens tillväxt. Med tiden avgick han ur Bolagets tjänst och ingick som medkompanjon i den välkända firman *Bröderna Karlsson*.

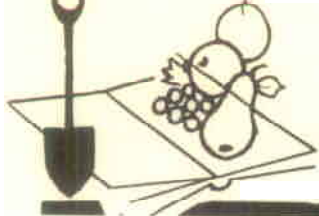
Samhällets polismän lämnade veckorapport till disponenten

I en skildring som denna får nog inte Bruksförsamlingens bägge polismän utelämnas. De hette *Jöns Petter Blom* och *Nils Petter Grön* (verkliga sommarnamn, som doktor *Nyman* uttryckte sig) och var intimt knutna till Höganäsbolaget. En gång i veckan skulle de infinna sig hos kapten *Nordenfelt* för att avlägga rapport om vad som förevarit i samhället.

Bägge två var stora hedersmän. *Blom* brukade om somrarna få förtroendet att tjänstgöra som vakt på *Sofiero*, de tider slottet beboddes av kungligheter. *Grön* hade varit lokförare, varför jag var väl bekant med honom sedan mina färder i lokhytten upp till Höganäs Övre under lunchrasterna. På den tiden gick dagligen kl. 12 ett litet tågsätt upp till Övre för arbetarnas middagsspisning, dels på ångkøket, dels i hemmen.

Med dåvarande förmanskår hade jag ett angenämt samarbete. Då mitt arbete ömsevis försiggick på bruket och ömsevis i gruvan, där jag under många år utförde de obligatoriska halvårsmätningarna liksom annat kontrollarbete, blev jag väl bekant med såväl gruvfogdarna som förmännen vid fabrikena. Bland gruvfogdarna erinrar jag mig särskilt *J P Johansson* i schakt *Oscar*, som då var gammal i tjänsten och snabbt närmade sig pensionsåldern. Det var därför inte märkvärdigt, att han, när vi skulle företaga en mätning långt inne i schaktet, föreslog, att vi i stället för att trava den långa sträckan till fots, som vanligtvis skedde, skulle krypa ned i en transportvagn och låta de små ölaningarna dra oss in till brottet. Dessa svarade för framforslingen av de utbrutna produktorna till schaktsöppningen, innan de elektriska linbanorna kom till.

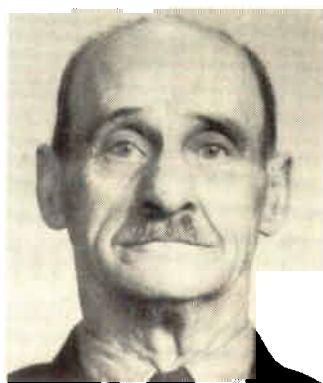
Mycket väl minns jag också gruvfogden *Sven Månsson* i schakt *Gustaf Adolf* liksom *Carl Lundahl* i *Siökrona*. Forts. i nästa nr

VETERANER som slutat sin tjänst

Axel Andersson är född i Höganäs 1887. Som pojke började han i "Blåkulla" (fabrik III). Har även arbetat vid lastningen men haft sin längsta sysselsättning i Rörfabriken. 53 tjänsteår.

Svante Andersson, Höganäs, är smålänning, född i Forsheda, Jönköpings län 1888. Han är välkänd för de flesta höganäsare efter 30 år som banvakt vid Storgatan intill "Tivoli".

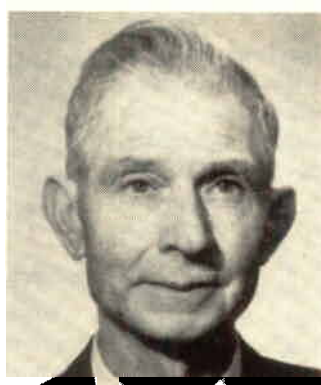
Erik Andrup, Strandbaden, är hallänning, född i Halmstad 1889. Han började på Försäljningsavdelningen som ugnskonstruktör och slutade sina 38 tjänsteår på Kalkylavdelningen.

Sven Hansson, Höganäs, är ekebypojke, född 1888. Anställning vid Skrombergaverken avbröts av smedlära och några år till sjöss, innan han blev smed vid Bolaget i Höganäs. 33 tjänsteår.

Anton Karlsson, Nyvång, är född i Ysby i Halland 1887. Började som pojke vid jordbruket men kom till gruvan i Nyvång 1914 utan tanke att fortsätta detta yrke. Gruvarbetare i 40 år.

Carl Olofsson, Nyvång, är skåning, född i Kropp 1887. Efter att ha provat olika sysselsättningar kom han till Bolaget 1909 vid schaktssänkningen i Nyvång. Var gruvidriften trogen i 44 år.

Wilhelm Paulsson, Kvidinge, är bjuvspojke, född 1891. Har åtskilliga av sina 41 år i Bjuvsgruva dagligen cyklat från Kvidinge till arbetet och likväl hunnit sköta ett eget litet jordbruk.

Johan Persson, Hyllinge, är kronobergare, född i Hallaryds församling 1887. Under 46 tjänsteår arbetade han två decennier i Hyllinge och sedan i Nyvång, de senaste åren som pumpskötare.

Aug. Schönbeck, Nyvång, född 1887 i Ekeby, började vid Skrombergaverken 1910. Två år senare flyttade han till gruvan i Nyvång och stannade där till pensioneringen efter 45 tjänsteår.

Bernhard Ståhl, Skromberga, föddes i Hosterup i Skåne 1887. I 41 år har han varit anställd vid Skrombergaverken, där han den längsta tiden arbetat vid ugnarna i Rörfabriken.

Emil Svensson, Höganäs, är född 1888 i Norra Sandby församling. I 40 år har han varit anställd vid Bolaget, ungefär lika lång tid som ångpanneeldare och vaktman.

Svante Svensson, Hyllinge, är född 1886 i Stora Bedinge i Skåne. Olika anställningar bl.a. inom jordbruket, innan han kom till Bolaget. 38 tjänsteår delades mellan Hyllinge och Gunnarstorp.

HUR BLIR DET MED HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN?

Viktiga förändringar efter den 1 jan. 1955

Den 1 januari 1955 trädde lagen om *allmän och obligatorisk sjukförsäkring* i kraft. Samtidigt ersattes förut gällande lag om försäkring för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar av en ny lag om *yrkesskadeförsäkring*. Den nya lagstiftningen innebär bl.a., att olycksfall och yrkessjukdomar under den s.k. samordningstiden ur försäkringsynpunkt behandlas på samma sätt som övriga sjukdomar. Samordningstiden sträcker sig t.o.m. den 93:e dagen efter den, då yrkesskada inträffat.

Arbetsgivaren skall genom i lagen fastställda bidrag deltaga i kostnaderna för den allmänna sjukförsäkringen och har dessutom, liksom nu i princip är fallet, att erlagga avgifter för den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen.

Trots den betydande ekonomiska merbelastningen för Bolaget, som nyssnämnda bidrag och avgifter innebär, ämnar Bolaget i avvaktan på erfarenheter av den allmänna sjukförsäkringen även efter den 1 januari 1955 tills vidare bibehålla viss hälso- och sjukvårdsverksamhet.

Industrihälsovård

Dr Stig Jonés är anställd såsom Bolagets medicinske rådgivare. I denna egenskap skall han ansvara för de uppgifter, som är att hänföra till *industrihälsovård* (såsom undersökningar av nyanställda, av yrkeshygieniska förhållanden och yrkesrisker etc.) samt återplacering i arbetet av partiellt arbetsföra.

Sjukvård (inklusive olycksfallsvård)

Dr Jonés anställning som Bolagets läkare

Några av arbetarskyddskampanjens nya propagandeaftischer demonstreras av skyddsinspektören, kaptan Allan Jungbeck, Höganäs, som tydligt finner en av texterna alltför personligt färgad.

innefattar inte *sjukvård*. Han äger emellertid att i Höganäs i bruksklinikens lokaler i laboratoriebyggnaden bedriva privat praktik, som enligt principen om fritt läkarval står var och en till buds, som så önskar. Denna sålunda utövade sjukvård, vilket begrepp alltså numera omfattar även olycksfallsvård, är i betalningshänseende jämställd med sjukvård, som meddelas av andra läkare. Den skall alltså *betalas av patienten själv*, vilken sedan från allmän sjukkassa erhåller ersättning motsvarande $\frac{3}{4}$ av kostnaderna enligt sjukkassetaxan.

För de Bolagets anställda, som för *olycksfallsvård* anlitar dr Jonés, är Bolaget tills vidare i tillfälle att erbjuda ett förenklat betalningsförfarande. Sedan patienten på läkarräkningen intygat, att vården mottagits av dr Jonés, insändes räkningen till Bolagets kontor och betalas av detta. Bolaget uppbär sedan den ersättning, som utgår från sjuk-kassa, och inkasserar genom löneavdrag den del av läkarräkningens belopp, som patienten har att betala.

I Bolagets hälso- och sjukvårdsorganisation ingår tre *brukssköterskor* placerade i Höganäs, Nyvång och Skromberga med följande respektive verksamhetsområden: anläggningarna i Höganäs; anläggningarna i Nyvång och Bjuv (fabrikerna); anläggningarna i Skromberga, Bjuv (gruvan) och Gunnarstorp.

Brukssköterskorna skall på bestämda tider vara anträffbara för att lämna kostnadsfri *olycksfallsvård* åt de Bolagets anställda, som så önskar. Förbandsmaterial, som därvid användes, är liksom förut kostnadsfri för Bo-

Skärmbildsfotografering ingår i Höganäs-bolagets *industrihälsovård*. Här är sjukvårdsbiträdet på Bruksklinikern i Höganäs, Maj-Britt Nilsson, i färd med att "fa en plåt".

lagets anställda. Brukssköterskorna skall vidare, om så är möjligt, giva behandling åt de Bolagets pensionärer, deras hustrur och efterlevande änkor, som enligt praxis har fri sjukvård. Övrigt rent sjukvårdande verksamhet i form av hembesök och dylikt tillhör inte brukssköterskornas arbetsuppgifter.

Mottagningslokaler och mottagningsstider för hälso- och sjukvårdsorganisationens personal tillkännages vid de olika gruvorna och fabrikerna genom anslag eller andra meddelanden.

Säkerhetstjänst

Bolagets säkerhetstjänst, omfattande den verksamhet, som bedrivs av skyddsinspektören, skyddskontoret, skyddskommittéer etc., beröres i stort sett inte av de nya lagarna. Säkerhetstjänsten skall tills vidare bedrivas på ungefär samma sätt och i ungefär samma omfattning som tidigare.

Om en person, som är obligatoriskt yrkesskadeförsäkrad, drabbas av yrkesskada, skall *arbetsgivaren* ofördröjligen efter det att han erhållit kännedom om skadan göra anmälan härom till den skadades sjuk-kassa. Därav följer, att den anställde till arbetsbefälet måste anmäla skadan till följd av olycksfall i arbete eller vid färd till och från arbetet.

Vid inträffat sjukdomsfall eller olycksfall i arbetet skall *den anställde själv* utan dröjsmål göra sjuk-anmälan till sin sjuk-kassa. Iakttagande av denna föreskrift är av betydelse för den anställde: sjukpenning utgives nämligen inte för tid, som förflyter, innan anmälan om sjukdoms-fallet gjorts hos sjuk-kassan.

Det torde observeras, att anmälan om olycksfall till arbetsbefälet enligt ovan inte fritager den anställde från skyldighet att till sin sjuk-kassa anmäla inträffat olycksfall.

*

Hur är det ställt med dessa frågor vid de svenska dotterföretagen efter den nya sjukförsäkringslagens ikraftträdande? Direktör

Birger Börjesson meddelar, att för Slips del saken ännu inte är på alla punkter slutbehandlad. Glasull har, enligt dir. Helge Rickman, träffat avtal med dr. Stig Jonés att upprätthålla viss industrihälsovård. Från Handöl rapporterar disponent Ture Nelson, att dotterföretaget där numera inte har någon överenskommelse med de anställda om sjuk- eller olycksfallsvård i någon form.

Försvunnen "förmån" föder företagens frudag?

För att kunna fullt förstå denna rubrik måste jag allra först deklarerar, att vad hänseftningen till "förmån" anbelangar, detta skulle inbegripa de "Dagar", som numera försvunnit för oss arbetare.

Denna fråga har tidigare diskuterats i dessa spalter, då man motiverade upphävandet med arbetarnas likgiltighet inför dessa "Dagar" (jag tror, man t.o.m. sa, att vi gäspade), varför dessa inte skulle äga något existensberätigande.

Genom dagspressen kan man nu få reda på att dessa "Dagar" har återkommit. Men i begränsad omfattning. Nu har fruarna tagit initiativet. Men bara fruarna till tjänstemännen och med dem likställda. Det vore mig fjärran att försöka mig på att kritisera detta initiativ. Tvärtom, kan det vara till gagn för, som det heter, att "stärka kontakten mellan hem och företag", så bör det ha allas välsignelse. Nu har dessa fruar på ett snillrikt sätt lyckats återinföra den en gång förlorade "Dagen" för tjänstemännen. Betalar man kalaset själv, ber jag om ursäkt för detta inlägg; betalar Bolaget, ja, vet redaktören, då vet jag sannernligen inte, om jag skall bli f—d (förkortning för förargad. Red:s anm.) eller om jag ska fortsätta att gäspa.

P C—t

Svar:

Fruarna betalar själva kalaset.

Red.

"BRÄNNPUNKTEN" Höganäskoncernens personaltidning

Ansvarig utgivare: P Eg. Gummeson
Huvudredaktör: B Wallgren
Andre redaktör: R Engberg

Bidrag till nästa nummer av "Brännpunkten" måste vara Red. tillhanda senast den 5 mars 1955

Copyright:

Höganäs-Billesholms AB, Höganäs

En ond dröm

Enligt läkarvetenskapen skall man strax före sängdags undvika att intaga stimulerande drycker och inte heller hänge sig åt het-sande litteraturläsning. Det påverkar sömnen, och man får onda drömmar, påstår dom.

Jag satt en kväll och studerade senaste numret av "Brännpunkten" (nr 3/54). Vad som intresserade mig mest var spalten "Oss emellan sagt". Det var ju hur oskyldigt som helst och skulle väl inte kvarlämna några intryck, trodde jag. Men hör vad jag drömde på natten.

Jag tyckte mej vandrande vid en oändlig mur, där varje tegel var stämplat med namnet "Höganäs", således solid och säker. Murens tjocklek fick jag inget begrepp om, för då jag ville höja mej upp (som man ibland kan i drömmen) för att ta en blick över, var det som om muren växte i höjd, allt eftersom jag lyftes mot skyn. Jag gav upp försöket och gick istället framåt längs muren.

Jag kom plötsligt till en port på vilken det stod att läsa: "Vi-anda". Konstigt, det hade jag läst nån gång tidigare men i annat sammanhang. Men jag hängav mej inte åt några funderingar utan klappade på. Porten var låst och öppnades inte trots mina upprepade bultningar. Det var tydligen inget annat att göra för mej än att fortsätta vandringen. För någon sorts insyn skulle jag ha, det hade jag föresatt mej.

På nästa port, jag kom till, stod det: "Samhörighet och gemenskap". Jag skulle just till att knacka på, då jag uppträckte en ringledning. Skönt tänkte jag, här kommer man in. Men vid knappen satt en lapp, och på den läste jag: "Gör Er inget besvär, kontakten är bruten". Jag verkade förbryllad och tänkte; konstigt det här, först omger man sig med en mur, sen gör man ingångar i denna, men ingen slipper ändå in. Jag kände mej som Samuel Sökaren i Upton Sinclairs roman, alla vill predika rättfärdighet, men ingen vill stå för det.

Men jag hade föresatt mej att inte ge upp. Jag gick vidare. Jag tyckte mej vandra i årtal för att finna en öppen port, men ingen sådan fanns. Men jag såg olika anslag uppsatta på muren med olika påskrifter: Vi sitter i samma båt! Vi delar gemensam kaka! etc., men inte fler portar. Jo, vänta, långt borta vid horisonten skymtades en. Rent instinktivt anade jag slutmålet för min vandring. Med uppjudande av all min envishet stod jag till slut vid denna port. Den såg ny ut. Och vad mera var. Med guldskrift stod skrivet: "Företagsnämnd, institution för samråd och information". Jag var vid målet, min vandring var slut.

Mycket riktigt, denna port gick att öppna, men inte så mycket att jag kunde komma in. Trycket inifrån var för starkt. Skulle jag behöva ge upp, när jag var så nära målet. En reflexion slog mej: Varför är porten så trång, när den i själva verket är så vid?

Den frågan fick jag aldrig svar på. Jag vaknade nämligen vid att min son stod och

ruskade i mej och sa, att det var tid att bege mej till möte med den företagsnämnd, jag tillhör.

Konstig dröm! Finns det någon på redaktionen, som kan tyda drömmar?

P C—t

Svar:

Red. har vänt sig till en drömtydare, som med intresse studerat sign. P C—t:s "konstiga dröm". Enligt skildringen ägde denna rum under natten men avbröts av att sign:s son ruskade i sign. och meddelade, att det var tid att bege sig till mötet med företagsnämnden. Eftersom företagsnämnden sammanträder på kvällarna, skulle den slutsatsen kunna dragas, att sign. sovit över hela nästa dag, vilket dock är osannolikt. En annan möjlighet är, att drömmen är uppdyktad. Denna teori stödes av den omständigheten, att sign. aldrig bevistade det sammanträde, den 17 dec., som är det enda aktuella i sammanhanget. En ytterligare efterforskning visar, att sign. inte bevistade det föregående sammanträdet heller, ja, att han under året endast närvarit vid ett enda sammanträde, det första. Nu kan ju bortovaro ha haft giltiga skäl, därom skall inte ordas. Men att trots denna långa frånvaro ha en så utpräglad uppfattning om det i företagsnämnden rådande samarbetet, som drömmen — med eller utan citationstecken — tyder på, förefaller vara en smula förhastat. Samarbetet kan ju under sign:s bortovaro t.ex. ha ändrat sig till det bättre. I varje fall står det så här i protokollet från sammanträdet den 17 dec.:

§ 12

Ordf. tackade ledamöterna för visat intresse och god samarbetsvilja. Vice ordf. (tillika ordf. i den lokala fackföreningen) konstaterade det goda samarbete som rått."

Red:s drömtydare säger sig vid sina försök att tyda drömmen ha kommit att erinra sig en gammal bok med teckningar från sekelskiftet, som han har i sin ägo. En teckning däri visar en man, som också hade svårt för att öppna en dörr. Teckningen återges här nedan. Red:s drömtydare anmärker, att det finns så många skäl, varför en dörr inte kan öppnas, och undrar, om sign. möjligen råkat ut för det här exemplifierade. Red.

Idrottssegrar för Slip i Västervik

Seger i spännande trekamp mot Harvester

Förra årets tävling i Västervik mellan Slip och Harvester IK, Norrköping, omfattade skytte, schack och fotboll. För västervikarna gällde det att ta revansch för föregående års nederlag. De lyckades också med denna uppgift och triumferade i två av grenarna.

I skjutningen deltog tio man från vardera föreningen, och tävlingen genomfördes ligande med tio skott mot 10-ringad precisions-tavla. Fem av skyttarna sköt på 300 m och de andra på 200 m bana. Slip vann skyttet med 857 mot 759 poäng för Harvester med följande resultat för de bästa:

200 m: 1. Bengt Flodin, 96 p., 2. Nils-Hugo Björkman, 94 p., 3. Astor Holgersson, 94 p., samtliga Slip, 4. Evald Küla, Harvester, 89 p., 5. Hans Holmgren, Slip, 82 p., 6. Olle Zerman, Harvester, 82 p.

300 m: 1. Nils Sörenby, Slip, 93 p., 2. Tage Palm, 92 p., 3. Holger Pettersson, 90 p., 4. Erik Montelius, 89 p., samtliga Harvester, 5. Stig Jonsson, 87 p., 6. Karl Karlsson, 87 p., Slip.

Schackmatchen resulterade i seger för Harvester med 2½ mot 1½ poäng och med följande individuella resultat:

"Reja" Lundkvist—"Becka" Flisberg 0—1; Erik Stenberg—Folke Pettersson ½—½; Fritz Törngren—Gunnar Karlberg 1—0; Karl Karlsson—Ivan Jonsson 0—1. Slipspe-larna är här de först nämnda.

Före sista grenen fotboll hade således de båda föreningarna var sin seger, och man räknade nog med att Harvester skulle vinna trekampen. Mot alla tips vann emellertid Slip en övertygande seger i fotbollsmatchen med 5—1 efter en halvtidsledning av 2—1. Birger Westerlund prickade in fyra av vinstmålen, och övriga spelare, som dessutom bidrog mest till segern, var Ove Sjöblad, "Pyret" Johanson och Erik Schloenzig.

S. D.

Bridgeseger över Elektrolux

Söndagen den 9 jan. möttes Slip och Elektrolux i en bridgetävling på Västerviks Stads-hotell. Tävlingen var upplagd efter Mitchell-system med sex par från vardera företaget, och 30 brickor spelades.

Efter knappa nederlag vid de två senaste

16-åriga verkstadsskoleeleven Stig Jönsson i Höganäs tog som bekant förra årets inteckning i vandringspriset "Träsleven", som har sin upprinnelse i en trekampstävling mellan Höganäs och Västervik. Här ses han med det unika tillskottet i sin vackra prissamling.

matcherna mot Elektrolux var spelarna från Slip fast beslutna att ta revansch. Tävlingen blev mycket jämn, och spänningen var därför stor, när protokollen skulle sammanräknas. Slip vann med 910 mot 890 poäng för Elektrolux.

Prislistan för de främsta paren blev följande: 1. Hultinger—Danielsson, Slip, 200 p., 2. Kjellström—Karlsson, 171 p., 3. Palmeth—Andersson, 169 p., 4. Bramstad—Sundin, 167 p., samtliga Elektrolux, 5. Green—Flodin, 157 p., 6. Cederlund—E Pettersson, 149 p., 7. Kjellström—N Pettersson, 140 p., samtliga Slip. Medelpoäng på de 30 brickorna var 150.

Särskild klubb för bowling bildad inom Slip i Västervik

Bland de anställda vid Slip i Västervik har intresset för bowling sedan flera år varit mycket stort, och denna sport har tidigare utövats inom andra klubbar i staden. Nu har emellertid Slips Idrottsförening tagit upp bowling på sitt program med anslutning till Sveriges Riksidrottsförbund. Klubben deltar med tre 4-mannalag i stadens korptävling, den största representation som något av företagen på platsen har i denna tävling. Kontorist Karl Karlsson är den som håller i trådarna.

K. K.

Lösning till "Julkorsord"

Vägrätt: 1. Kubb; 4. Riverton; 8. Arne; 9. Visa; 10. Söner; 11. Knap; 13. Kluvet; 15. Bisola; 17. SSV; 18. Plär; 19. Oro; 20. Ande; 21. Ian; 23. Scelle; 25. Ulvhår; 28. Anat; 29. Orund; 30. Anis; 31. Orne; 32. Gruvbion; 33. Syre.

Lodrätt: 1. Kivik; 2. Bastu; 3. Bra; 4. Reaktionen; 5. Elspis; 6. Tango; 7. Narrade; 12. Absolution; 14. Viril (Väril); 16. Svarv; 18. Pistong; 22. Aladåb; 24. Ehuru; 26. Honey; 27. Reste; 30. Ans.

Pristagare blev: Kassör Erik Andersson, Bokvägen 6, Höganäs, kr 25: —, Kontorist Nils-Hugo Björkman, Siversgatan 3, Västervik, kr 20: —, Kontorist Stig Jonsson, Johannesbergsvägen 1, Västervik, kr 15: —, Fru Alma Olsson, Långarödsvägen 24, Höganäs, kr 10: —, Fröken Margit Svensson, Prins-Carlsgatan 3, Höganäs, kr 5: —.